

**ACADEMIC ADMINISTRATION CONDITION OF NON-FORMAL
AND INFORMAL EDUCATION CENTER UNDER OF BURIRAM
PROVINCIAL OFFICE OF NON-FORMAL
AND INFORMAL EDUCATION**

Kanwara Sekakul

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Educational Administration**

May 2016

Copyright of Buriram Rajabhat University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ นางสาวกัญญ์วรา เสงะกุล
เรียบร้อยแล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คณะกรรมการสอบ

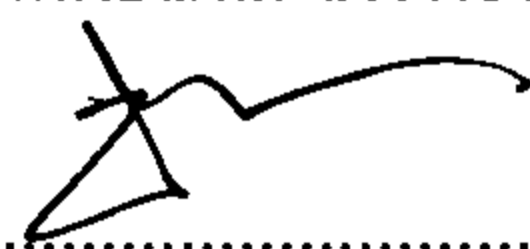

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์)

..... กรรมการ
(ดร.เผ่าพงษ์พัฒน์ บุญกะหนันท์)
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

..... กรรมการ
(ดร.กิติวัชร ถ้วยงาม)
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

..... กรรมการ
(ดร.กระพัน ศรีงาน)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

วันที่..... เดือน 2.6..พ.ค. 2559..พ.ศ.....

ชื่อเรื่อง	สภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์		
ผู้วิจัย	กัญญ์วรา เสงฆะกุล		
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ดร. เผ่าพงษ์พัฒน์ บุญกะนันท์		ที่ปรึกษาหลัก
	ดร. กิติวัชร ถ้วยงาม		ที่ปรึกษาร่วม
ปริญญา	ครุศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
สถานศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ปีที่พิมพ์	2559

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ประชากรคือครู จำนวน 426 คน กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากร โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 205 คน โดยการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.897 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เมื่อพบความแตกต่างในแต่ละด้านจะทำการเปรียบเทียบรายคู่ตามวิธีการของเซฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และด้านการแนะแนวการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการวัดผลประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

TITLE	Academic Administration of Non-Formal and Informal Education Centers under Buriram Provincial Office of Non-Formal and Informal Education		
AUTHOR	Kanwara Sekakul		
THESIS ADVISORS	Dr. Paopongpat Bunkanan	Major Advisor	
	Dr. Kitiwat Tuay-ngarm	Co - advisor	
DEGREE	Master of Education	MAJOR	Educational Administration
SCHOOL	Buriram Rajabhat University	YEAR	2016

ABSTRACT

The purposes of this study were to study and compare academic administration of Non-Formal and Informal Education Centers under Buriram Provincial Office of Non-Formal and Informal Education, classified by their genders and working experiences. The samples consisted of 205 informants who were randomly selected from the population of 426 teachers by using the table of Krejcie & Morgan and simple random sampling via drawing lots. The research tool was a questionnaire with three parts: checklist, five-rating scales and open-ended questions with the reliability of 0.897. The statistics used to analyze the obtained data were frequency, percentage, mean and standard deviation. Moreover, the hypothesis was tested by using t-test, One Way ANOVA, and paired differences via Scheffe's method.

The research results revealed that :

1. The samples' opinions on academic administration of Non-Formal and Informal Education Center under of Buriram Provincial Office of Non-Formal and Informal Education were at a high level in overall and each aspect.
2. Having compared their opinions on the aforementioned issue, classified by their genders, it showed no difference of their opinions in overall aspect. Upon considering each aspect, it was discovered that the aspects of curriculum development and research for developing

educational quality were significantly different at the statistical level of .05 while other aspects were not found different.

3. Having compared their opinions on the issue, classified by their work experiences, their opinions were significantly different at the statistical level of .05 in overall aspect. Upon considering each aspect, it showed that three aspects of development of media innovation and technology, development of learning sources and educational guidelines were significantly different at the statistical level of .01. However, two aspects of measurement and transfer of learning results, and knowledge promotion for communities were significantly different at the statistical level of .05 while other aspects were not found different.

มหาวิทยาลัยสุโขทัย
Buriram Rajabhat University

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้โดยได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์ ประธานกรรมการสอบ คร. เผ่าพงษ์พัฒน์ บุญกะนันท์ ที่ปรึกษาหลัก คร. กิติวัชร ถ้วยงาม ที่ปรึกษาร่วม และดร. กระพิน ศรีงาน กรรมการสอบ ที่กรุณาช่วยเหลือให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องตั้งแต่ต้นจนสำเร็จเรียบร้อย และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้อำนวยความสะดวกในการประสานงานจัดทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน คือ นางภูนิชภักดิ์ มนัสชนกิจ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ นายกฤตกร เสขะกุล ครูชำนาญการ โรงเรียนบ้านราษฎร์นิยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 2 และนายณัฐภัทร ปองนาน ผู้อำนวยการโรงเรียนมิตรภาพโนนสมบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขอขอบคุณสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์ ที่ให้ความอนุเคราะห์แจ้งคู่มือการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ได้กรุณาตอบแบบสอบถามในการทดลองใช้เครื่องมือและตอบแบบสอบถาม ในการวิจัยครั้งนี้

ประโยชน์และคุณค่าที่เกิดขึ้นจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณแต่บิดามารดา ผู้ให้กำเนิดชีวิต บุรพจารย์ กณจารย์ที่ได้อบรมสั่งสอนให้เป็นผู้ที่มีศีล สมาธิ ปัญญา ตลอดจนทั้งทุกคนในครอบครัวที่ได้ช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

กัญญ์วรา เสขะกุล

สารบัญ

	หน้า
หน้าอนุมัติ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
ประกาศคุณูปการ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ	11
ความหมายการบริหารงานวิชาการ	11
หลักการและกระบวนการบริหารงานวิชาการ	13
ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ	15
ขอบข่ายและภารกิจการบริหารงานวิชาการ	17
ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	25
ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	29
ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน	32
ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	34

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี	36
ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้.....	39
ด้านการนิเทศการศึกษา	42
ด้านการแนะแนวการศึกษา.....	43
ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา.....	45
ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน	47
ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น	49
ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคลากร ครอบครั องค์กร หน่วยงานและสถาบันการศึกษาอื่น.....	50
ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.....	52
พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551.....	52
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.....	52
แนวคิดของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.....	57
ลักษณะสำคัญของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.....	59
บทบาท และขอบเขตในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย	61
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	67
งานวิจัยในประเทศ	67
งานวิจัยต่างประเทศ.....	70
3 วิธีดำเนินการวิจัย	72
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	72
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	74
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	76
การวิเคราะห์ข้อมูล	77

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	78
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	79
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	79
การวิเคราะห์ข้อมูล	79
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	80
5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	108
ความมุ่งหมายของการวิจัย	108
สมมติฐานของการวิจัย	108
วิธีดำเนินการวิจัย	109
สรุปผลการวิจัย	110
อภิปรายผล	111
ข้อเสนอแนะ	114
ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้	114
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป	116
บรรณานุกรม	118
ภาคผนวก	124
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เครื่องมือในการวิจัย หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้ เครื่องมือในการวิจัย หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม...	125
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	131
ภาคผนวก ค ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม	140

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม.....	144
ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	147
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	148

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
3.1 จำนวนประชากรศูนย์ กลุ่มตัวอย่างศูนย์ ประชากรครูจากที่สุ่มมาได้ และกลุ่มตัวอย่างครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์.....	73
4.1 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ ในการปฏิบัติงาน.....	80
4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการ บริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมและรายด้าน.....	81
4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพ การบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมและรายข้อ.....	83
4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพ การบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อ.....	84
4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพ การบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผล การเรียน โดยรวมและรายข้อ.....	85

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพ การบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยรวมและรายชื่อ.....	86
4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพ การบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี โดยรวมและรายชื่อ.....	87
4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพ การบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยรวมและรายชื่อ.....	88
4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพ การบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการนิเทศการศึกษา โดยรวมและรายชื่อ.....	89
4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพ การบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการแนะแนวการศึกษา โดยรวมและรายชื่อ...	90

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพ การบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา โดยรวมและรายข้อ.....	91
4.12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพ การบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน โดยรวมและรายข้อ.....	92
4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพ การบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนา วิชาการกับสถานศึกษาอื่น โดยรวมและรายข้อ.....	93
4.14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพ การบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่ บุคลากร ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงานและสถาบันการศึกษาอื่น โดยรวมและรายข้อ.....	94
4.15 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการ ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน.....	96

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.16 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการ ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้าน.....	98
4.17 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการ ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้าน.....	101
4.18 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการ ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี จำแนกตามประสบการณ์ ในการปฏิบัติงาน เป็นรายคู่.....	103
4.19 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการ ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน เป็นรายคู่.....	104
4.20 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการ ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการแนะแนวการศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน เป็นรายคู่.....	105

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.21 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการ ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน จำแนกตาม ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน เป็นรายชื่อ.....	106
4.22 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการ ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนจำแนกตามประสบการณ์ใน การปฏิบัติงาน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน เป็นรายชื่อ	107

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยจะเจริญก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกได้นั้น ต้องอาศัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพ คนที่มีคุณภาพย่อมส่งผลต่อสังคมและประเทศไทยให้มีความเจริญก้าวหน้า การศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ ตลอดชีวิต จึงต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนให้เป็นคนดี คนเก่ง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตพร้อมพัฒนาคนให้มีความรู้คู่คุณธรรม ดังกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 49 ให้คนมีศักยภาพและมีความสามารถในการแข่งขันระดับสากล (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552 : 15) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 จึงได้มุ่งจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 : 4 - 5) ซึ่งสอดคล้องพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ที่กำหนดความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และมีคุณธรรมและจริยธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” จะเห็นได้ว่า ภารกิจของสถานศึกษา ผู้จัดการศึกษา รวมทั้งศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย คือ การพัฒนาคนให้เป็นคนเก่ง ดี มีความสุข เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา คือ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมติดตาม ตรวจสอบประเมินผลการจัดการศึกษา การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 ข : 10)

การศึกษานอกระบบเป็นการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพราะเป็นการศึกษาที่มีลักษณะยืดหยุ่น สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างหลากหลายและทั่วถึง และสามารถจัดให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นได้โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและสิ่งแวดล้อมตลอดจนความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยี จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างวิธีการใหม่ ๆ

ให้ประชาชนได้เรียนรู้ ได้รับความรู้ มีแหล่งค้นคว้าหาความรู้ให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งในการดำเนินงานการศึกษาออกโรงเรียนมีสถานที่ที่เหมาะสมและอยู่ใกล้ผู้เรียนมีการบริหารสื่อ การเรียนการสอนทุกประเภทตามความต้องการของผู้เรียน จัดกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการ พบกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2553 : 4)

การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561) รัฐบาลได้ให้ความสำคัญ เรื่องการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบโดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อย่างมีคุณภาพในทุกระดับ และทุกประเภทการศึกษาให้บรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ว่า คนไทยได้ เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยเฉพาะได้ดำเนินการจัดให้มีศูนย์การเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อ การเรียนรู้ที่เหมาะสมในทุกพื้นที่ เติมเต็มระบบการศึกษาให้รองรับการเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ อย่างแท้จริง กระทรวงศึกษาธิการ โดยนายจรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ศึกษาธิการ ในขณะนั้นได้ให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าว จึงได้มีนโยบายให้มีการจัดตั้งการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยขึ้นเป็นศูนย์การเรียนรู้ระดับตำบลยุคใหม่ ที่มีเครื่องมือที่ ทันสมัยในการดำเนินงาน โดยการผลักดันงบประมาณโครงการไทยเข้มแข็งให้แก่ศูนย์การเรียน ชุมชนหรือการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และได้มอบให้สำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เร่งรัดพัฒนาและเดินหน้าไปสู่ความเป็นศูนย์ การเรียนรู้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของชุมชน เพื่อให้ประชาชนทั่วประเทศ ได้มีพลังแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตไม่มีที่สิ้นสุดตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการอย่างแท้จริง (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2553 : 1 - 3) และนอกจากนี้ ยังได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนา ตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา ทั้งทางด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 ข : 10)

งานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารการศึกษา ไม่ว่าสถานศึกษานั้นจะเป็น ประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานทางวิชาการ เนื่องจาก งานวิชาการเกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเปรียบเสมือนหัวใจ

ของสถานศึกษา งานวิชาการถือเป็นงานหลักโดยตรง เป็นงานที่เป็นไปเพื่อให้แก่นักเรียนบรรลุ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเป็นงานที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาในทุก ๆ ด้าน เพราะงานวิชาการช่วยพัฒนาสติปัญญาความนึกคิดของผู้เรียน ส่งเสริม ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ เต็มความสามารถ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีความสามารถ มีความสุข ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติที่กำหนดไว้ (มยุรี สมใจ. 2551 : 3)

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้เข้ามามีบทบาทใน การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเพิ่มโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนทุกคนได้มีโอกาสใน การเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจึงต้องมี การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาโดยจัดทำการประเมินคุณภาพภายในและต้องเข้ารับ การประเมินคุณภาพภายนอกเช่นเดียวกับสถานศึกษาอื่น ในการดำเนินการดังกล่าวจะบรรลุผล หรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยและเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา ที่ผู้บริหารจะต้องให้ ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นจึงควรศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในศูนย์การศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อเป็นแนวทางในการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐาน เนื่องจากการปฏิบัติงานวิชาการต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายด้วยกัน โดยเฉพาะครูซึ่งถือว่าเป็นบุคลากรวิชาชีพผู้ทำหน้าที่หลักในทางด้านการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ด้วย วิธีต่าง ๆ

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา สภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้งนี้เพื่อนำผล การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ไปวางแผน ปรับปรุง และพัฒนางานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดบุรีรัมย์ ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อันจะส่งผลให้ ต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ได้ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร และในระดับสากลต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

สมมติฐานการวิจัย

1. ครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่างกัน
2. ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้ทราบถึงสภาพบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์
2. ผลจากการวิจัยจะเป็นสารสนเทศสำหรับผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ในการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้มาตรฐานและมีคุณภาพ
3. เป็นแนวทางเพื่อให้ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษา ครู และผู้ที่เกี่ยวข้อง ตระหนักใน ความสำคัญและเห็นประโยชน์ของการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหา

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการบริหารงานวิชาการของครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยใช้กรอบแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดขอบข่ายภารกิจการบริหารงานวิชาการไว้ 12 ด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552 : 3 - 32) คือ

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี
6. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. ด้านการนิเทศการศึกษา
8. ด้านการแนะแนวการศึกษา
9. ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
11. ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
12. ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคลากร ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงานและสถาบันการศึกษาอื่น

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวนทั้งสิ้น 426 คน (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2558 : 139-155)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มประชากร โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 608 ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 148 - 149) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 205 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับฉลาก

3. ตัวแปร ตัวแปรที่ศึกษา มีดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ

3.1.1 เพศ ได้แก่

3.1.1.1 ชาย

3.1.1.2 หญิง

3.1.2 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

3.1.2.1 ต่ำกว่า 5 ปี

3.1.2.2 5 - 10 ปี

3.1.2.3 มากกว่า 10 ปีขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สภาพการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ต่างๆ และเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนให้ผู้เรียนมีคุณภาพทุกด้าน ตามขอบเขตของงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ใน 12 ด้าน ได้แก่

1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง และปัญหาความต้องการของชุมชน จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่างๆ สอดคล้องกับวิสัยทัศน์นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนนิเทศ และประเมินผลการใช้หลักสูตรได้ผลดียิ่งขึ้น ทั้งในด้านการวางจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาวิชา การเรียนการสอน การวัดผล ประเมินผล และอื่นๆ เพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายอันใหม่ที่วางไว้

1.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง ลำดับขั้นตอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับสนใจและความถนัดของผู้เรียน มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง มีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

1.3 ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง การตรวจสอบผลการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ ต่อเนื่อง โดยการกำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา มีการจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษา มีการวัดผลประเมินผลเทียบโอนประสบการณ์ผลการเรียน และอนุมัติผลการเรียน และจัดให้มีการส่งเสริมการพัฒนาเครื่องมือในการวัดผลประเมินผล การจัดระบบสารสนเทศเพื่อใช้ในการอ้างอิงตรวจสอบและใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน

1.4 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง ความรู้ที่สำคัญต่อการนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียนให้บรรลุตามมาตรฐานของหลักสูตรที่กำหนดไว้ ผู้เรียนเกิดการเพิ่มพูนมิติของความรู้และทักษะต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับความแตกต่างของรายบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ใหม่เชื่อมโยงไปสู่การปฏิบัติได้จริง โดยการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย พัฒนาคุณภาพงานวิชาการ โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นสำคัญ รวบรวม และเผยแพร่ผลการวิจัยเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งให้การสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและเผยแพร่ผลงานวิจัยกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่น

1.5 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี หมายถึง การนำสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษามาพัฒนาเพื่อใช้ในการจัดการศึกษา โดยศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อ และเทคโนโลยี ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วางแผน ในเรื่องการจัดหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้อ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

1.6 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อของผู้เรียน และส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เช่น สำรวจแหล่งเรียนรู้ภายนอกและภายในสถานศึกษา จัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งเรียนรู้ มีการพัฒนาห้องสมุด หรือห้องสมุดเคลื่อนที่ มุมหนังสือในห้องเรียน ห้องพิพิธภัณฑ์ ห้องมัลติมีเดีย ห้องคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ศูนย์วิชาการ สวนสุขภาพวรรณคดี สวนหนังสือ สวนธรรมชาติ เป็นต้น

1.7 ด้านการนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการในการแนะนำช่วยเหลือครูให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจัดระบบการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอน ดำเนินการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนในรูปแบบหลากหลาย ประเมินผลการจัดระบบและกระบวนการนิเทศ การสร้างความตระหนักให้แก่ครูและผู้เกี่ยวข้อง ให้เข้าใจกระบวนการนิเทศภายในว่าเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันที่ใช้เหตุผลการนิเทศเป็นการพัฒนาปรับปรุงวิธีการทำงานของแต่ละบุคคลให้มีคุณภาพ

1.8 ด้านการแนะแนวการศึกษา หมายถึง การให้ความช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข โดยการจัดระบบงานการแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการสร้างความตระหนักให้ครูทุกคนเห็นคุณค่าของการแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่งเสริมและพัฒนาให้ครูได้รับความรู้เพิ่มเติมในเรื่องจิตวิทยาและการแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดูแล นิเทศ ติดตามและสนับสนุนการดำเนินการแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียน อย่างเป็นระบบ ส่งเสริมความร่วมมือและความเข้าใจอันดีระหว่างครู ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อให้สามารถบูรณาการในการจัดการเรียนรู้และเชื่อมโยงสู่การดำรงชีวิตประจำวัน

1.9 ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา การติดตาม และการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาประกาศกำหนด ซึ่งกระทำโดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นหรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดมีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษา โดยกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และความต้องการของชุมชน สถานศึกษาต้องสร้างระบบการทำงานที่เข้มแข็งการมีส่วนร่วม สามารถตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาโดยดำเนินการอย่างจริงจังต่อเนื่อง มีการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนดเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอกและจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี (SAR) และสรุปรายงานประจำปี เผยแพร่ต่อสาธารณชน

1.10 ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน หมายถึง การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทางวิชาการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยสำรวจความต้องการความรู้ทางวิชาการของชุมชน จัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสถาบันอื่น มีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ และพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างชุมชน

1.11 ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น หมายถึง การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นในการบริหารสถานศึกษา โดยมีภาระคัมภรพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการนักเรียนทุกด้าน เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ในบริการด้านวิชาการที่สามารถเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับแหล่งวิชาการ จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับศิษย์เก่า การประชุมชี้แจงนักศึกษา การปฏิบัติงานร่วมกับชุมชน การร่วมกิจกรรมกับสถาบันการศึกษาอื่น

1.12 ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคลากร ครอบครัว ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันการศึกษาอื่น หมายถึง การส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน และสร้างความเข้าใจให้แก่บุคลากร ครอบครัว ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันการศึกษาอื่นที่จัดการศึกษา ให้เกิดความตระหนักและรับผิดชอบร่วมกันจัดการศึกษา เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาวิชาการในการจัดการศึกษา ของบุคลากร ครอบครัว องค์กร สถานประกอบการ และหน่วยงานอื่นเพื่อสร้างความเข้าใจแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ประสพการณ์ในการปฏิบัติงาน หมายถึง ระยะเวลาตั้งแต่ได้รับการบรรจุและแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะครูจนถึงปัจจุบันจำแนกเป็น

8.1 ต่ำกว่า 5 ปี

8.2 5 – 10 ปี

8.3 มากกว่า 10 ปีขึ้นไป

3. ครู หมายถึง ครูและพนักงานราชการ ที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้ในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์

4. การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง สถานศึกษาที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

1.1 ความหมายการบริหารงานวิชาการ

1.2 หลักการและกระบวนการบริหารงานวิชาการ

1.3 ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

2. ขอบข่ายและภารกิจการบริหารงานวิชาการ

2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

2.3 ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน

2.4 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2.5 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี

2.6 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

2.7 ด้านการนิเทศการศึกษา

2.8 ด้านการแนะแนวการศึกษา

2.9 ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2.10 ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

2.11 ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

2.12 ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคลากร ครอบครั้ว องค์กร

หน่วยงานและสถาบันการศึกษาอื่น

3. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
  - 3.1 พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551
  - 3.2 สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
  - 3.3 แนวคิดของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
  - 3.4 ลักษณะสำคัญของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
  - 3.5 บทบาท และขอบเขตในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการนั้นนับเป็นหัวใจสำคัญต่อการจัดการศึกษา ส่งผลถึงความสำเร็จของงาน เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยการวางแผนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน ชุมชน หน่วยงานต่าง ๆ และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องมีความรู้ความเข้าใจ ให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแนวทางปฏิบัติการประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ผู้วิจัยขอนำเสนอตามลำดับหัวข้อดังนี้

ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา และเป็นกระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามกำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของการพัฒนาผู้เรียน และการบริหารงานวิชาการจะสัมฤทธิ์ผลได้เพียงใดนั้น จำเป็นต้องอาศัยการจัดกิจกรรม จัดประสบการณ์ ตลอดจนการใช้ทรัพยากรเพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิผล มีประสิทธิภาพ บังเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ได้มีผู้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการไว้ ดังนี้

อรพรรณ พรสีมา (2546 : 24 - 25) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการไว้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักหรือภารกิจหลักของสถานศึกษา ไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ

ด้วยเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา ตามขอบข่ายของการบริหารงาน ดังนี้ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน การประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การพัฒนาและใช้สื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา การส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็งด้านวิชาการ การนิเทศการศึกษา การแนะแนว การศึกษา การประชาสัมพันธ์ด้านงานวิชาการ การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับ สถานศึกษาอื่น

ชำนาญ ท้วมพงษ์ (2550 : 12) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ เป็นคนเก่ง มีความประพฤติดี มีลักษณะนิสัยที่ดี อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จันทร์านี สงวนนาม (2551 : 148) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาซึ่งเกี่ยวกับการปรับปรุง พัฒนาการเรียน การสอนให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551 : 163) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

สันติ บุญภิรมย์ (2552 : 21) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการ หมายถึง งานที่เกี่ยวกับหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตร กระบวนการถ่ายทอดความรู้ไปสู่กลุ่มเป้าหมายหรือผู้เรียน การจัดสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การวัดผลและประเมินผล การพัฒนาคุณภาพ รวมถึงการจัดบรรยากาศเพื่อประโยชน์ทางวิชาการ

ปรียาพร วงศ์อนุครโรจน์ (2553 : 2) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารสถานศึกษา โดยมีการจัดกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

สมพิศ โห้งาม (2555 : 77 - 78) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของการพัฒนาผู้เรียน และการบริหารงานวิชาการจะสัมฤทธิ์ผลได้เพียงใดนั้น จำเป็นต้องอาศัยการจัดกิจกรรม จัดประสบการณ์ ตลอดจนการใช้ทรัพยากรเพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิผล มีประสิทธิภาพ บังเกิดประโยชน์สูงสุดกับ ผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สำหรับการบริหารงานวิชาการในยุค

ปฏิรูปการศึกษา สถานศึกษาจะมีโอกาสในการตัดสินใจมากขึ้น ตามหลักการกระจายอำนาจทางการศึกษา ให้สถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบและบริหารงานวิชาการโดยตรง โดยมีปัจจัยความสำเร็จของงานวิชาการคือผู้บริหารสถานศึกษาและครูจะต้องรู้ เข้าใจ และมีทักษะในเรื่องต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552 : 4) 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ 4) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 5) กระบวนการวัดผลประเมินผลและวิจัย 6) ระบบประกันคุณภาพภายใน

รัตนา กาญจนพันธ์ (2556 : 88) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ต่าง ๆ และเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนให้ผู้เรียนมีคุณภาพทุกด้าน ตามขอบเขตของงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ดังนี้ การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับศูนย์การศึกษาอื่น การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

หลักการและกระบวนการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุดด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็วสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

सनานจิตร सुकनथरथ्य (2550 : 442 - 445) ได้กล่าวถึงหลักการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต้องอาศัยหลักการและวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

1. บุคคลผู้รอบรู้ (Personal Mastery)
2. รูปแบบความคิด (Mental Model)
3. การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision)
4. การเรียนรู้เป็นทีม (Team Learning)
5. การคิดเป็นระบบ (System Thinking)

สำนักการศึกษา (2550 : 26) ได้กล่าวถึงหลักการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต้องอาศัยหลักการและวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

1. ยึดหลักให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของชุมชน และสังคมอย่างแท้จริง โดยมีครูและผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วม
2. มุ่งส่งเสริมสถานศึกษาให้จัดกระบวนการเรียนรู้โดยถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด
3. มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งสร้างเครือข่ายและแหล่งเรียนรู้
4. มุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยจัดให้มีดัชนีวัดคุณภาพการจัดการหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งสร้างเครือข่ายและแหล่งเรียนรู้
5. มุ่งส่งเสริมให้มีการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการจัดและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 163) ได้กล่าวถึงหลักการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต้องอาศัยหลักการและวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

1. สถานศึกษามีบทบาทการบริหารงานวิชาการอย่างชัดเจน
2. ผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์และแนวคิดใหม่ ๆ ในการพัฒนางาน
3. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความตระหนักและร่วมกันพัฒนางานวิชาการอย่างจริงจัง
4. ผู้บริหารสถานและครูสามารถนำปรัชญาของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติตามโครงการต่าง ๆ ได้อย่างดียิ่ง
5. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า หลักการบริหารงานวิชาการ มีจุดมุ่งหมายสำคัญคือผู้เรียน โดยการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคลากร ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงานและสถาบันการศึกษาอื่น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการจัดและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นหัวใจของสถานศึกษา งานบุคลากร งานธุรการ และการเงิน หรืองานอื่น ๆ เป็นเพียงส่วนประกอบหรือปัจจัยส่งเสริมงานวิชาการให้มีคุณภาพ และช่วยอำนวยความสะดวกแก่งานวิชาการ คุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียนขึ้นอยู่กับงานวิชาการของโรงเรียนเป็นสำคัญ จุดมุ่งหมายของงานวิชาการอยู่ที่การพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ฉะนั้นจึงมีนักวิชาการได้ให้ความสำคัญของงานวิชาการไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551 : 8) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของงานวิชาการว่า งานวิชาการเป็นงานหลัก หรือภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุดด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็วสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจน การวัดผล ประเมินผล รวมทั้งวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ

สันติ บุญภิรมย์ (2552 : 21) ได้ให้ความสำคัญของวิชาการ ไว้ว่า งานด้านวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญ หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นงานหลักของสถานศึกษา ส่วนงานอื่น ๆ เป็นงานที่สนับสนุนงานวิชาการให้มีคุณภาพ ดังนั้นงานวิชาการจึงมิใช่เพียงแต่นักเรียนอ่านออกเขียนได้ ทำเลขเก่งเท่านั้น แต่หมายรวมถึงการดำรงชีวิตในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

สมพิศ โห้งาม (2555 : 77) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการว่า งานวิชาการในสถานศึกษาจัดได้ว่าเป็นงานหลักที่สำคัญที่สุดของสถานศึกษาทุกแห่งทุกประเภท ด้วยเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของผู้เรียนทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ จึงเป็นงานที่สถานศึกษาต้องดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายการศึกษา ซึ่งบัญญัติเรื่องสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาของประชาชนชาวไทยไว้อย่างชัดเจนทั้งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และ พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 - 2559) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) เป็นต้น

รัตนา กาญจนพันธ์ (2556 : 88) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการว่า การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาและเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารสถานศึกษา ที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ส่วนการบริหารงานด้านอื่น ๆ นั้น แม้จะมีความสำคัญเช่นเดียวกัน แต่ก็ยังเป็นเพียงส่วนส่งเสริมสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการบริหาร จะต้องสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร(ดร. จันทรานี สงวนนาม. 2553 : 81) การที่จะตรวจสอบว่าสถานศึกษาใดผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการบริหารวิชาการสามารถดูได้จากสิ่งต่อไปนี้

1. สถานศึกษามีขอบข่ายการบริหารงานวิชาการอย่างชัดเจน
2. ผู้บริหารสถานศึกษามีแนวคิดและวิสัยทัศน์ใหม่ ๆ ในการพัฒนา
3. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความตระหนักและร่วมกันพัฒนางานวิชาการอย่างจริงจัง
4. ผู้บริหารและครูสามารถนำปรัชญาของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติตามโครงการต่าง ๆ ได้อย่างดียิ่ง
5. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า งานวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารการศึกษา เพราะจุดหมายของสถานศึกษาก็คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่งขึ้นอยู่กับงานวิชาการทั้งสิ้น งานวิชาการเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับงานด้านการจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ จะเห็นได้ว่าการบริหารงานวิชาการนับเป็นงานที่สำคัญของโรงเรียนเป็นหน้าที่หลักของโรงเรียน ที่จะสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม และคุณสมบัติตามที่ต้องการ เพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมต่อไป

ขอบข่ายและภารกิจของการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา และเป็นกระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามกำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของการพัฒนาผู้เรียน และการบริหารงานวิชาการจะสัมฤทธิ์ผลได้เพียงใดนั้น จำเป็นต้องอาศัยการจัดกิจกรรม จัดประสบการณ์ ตลอดจนการใช้ทรัพยากรเพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิผล มีประสิทธิภาพ บังเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ได้มีผู้ให้ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการไว้ดังนี้

อรพรรณ พรสีมา (2546 : 24 - 25) ได้จำแนกขอบข่ายภารกิจของงานที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการไว้ ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
4. การประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
5. การพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
8. การส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็งด้านวิชาการ
9. การนิเทศการศึกษา
10. การแนะแนวการศึกษา
11. การประชาสัมพันธ์ด้านงานวิชาการ
12. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 33 - 38) ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ว่างานวิชาการเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา ที่มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัวรวดเร็วสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 33 - 38)

1. วัตถุประสงค์

1.1 เพื่อให้สถานศึกษาบริหารดำเนินงานวิชาการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว และสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน สถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น

1.2 เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้มาตรฐานและมีคุณภาพ สอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพภายใน เพื่อพัฒนาตนเองและการประเมินจากหน่วยงานภายนอก

1.3 เพื่อให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนจัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาการเรียนรู้ที่สนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

1.4 เพื่อให้สถานศึกษาได้ประสานความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และของบุคลากร ครอบครัวยุทธศาสตร์ องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นๆ อย่างกว้างขวาง

2. ขอบข่ายและภารกิจ

2.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

2.3 การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน

2.4 การวิจัยเพื่อคุณภาพการศึกษา

2.5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2.6 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้

2.7 การนิเทศการศึกษา

2.8 การแนะแนวการศึกษา

2.9 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2.10 การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

2.11 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

2.12 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคลากร ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 3 - 32) ได้กล่าวว่า สำหรับการบริหารงานวิชาการในยุคปฏิรูปการศึกษา สถานศึกษาจะมีโอกาสในการตัดสินใจมากขึ้น ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักการกระจายอำนาจทางการศึกษาที่ให้สถานศึกษารับผิดชอบการบริหารงาน

วิชาการโดยตรง โดยมีปัจจัยความสำเร็จของงานวิชาการ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจะต้องรู้ และมีทักษะในเรื่องต่อไปนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

1.1 ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 สารระเบียนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการของสังคม ชุมชน และท้องถิ่น

1.2 วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินสถานภาพสถานศึกษาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายรวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3 จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่าง ๆ ที่กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยพยายามบูรณาการเนื้อหาสาระทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

1.4 นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และบริหารจัดการการใช้หลักสูตรให้เหมาะสม

1.5 นิเทศการใช้หลักสูตร

1.6 ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร

1.7 ปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

2.1 ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2 ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และการปฏิบัติจริง การส่งเสริมให้รักการอ่าน และใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การผสมผสานความรู้ต่างๆ ให้สมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์สอดคล้องกับเนื้อหาสาระกิจกรรม ทั้งนี้โดยจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นมามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม

2.3 จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่างๆ โดยเน้น การนิเทศที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร เช่น นิเทศแบบเพื่อช่วยเพื่อน เพื่อพัฒนาการเรียน การสอนร่วมกันหรือแบบอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

2.4 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครูเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

3. การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน

3.1 กำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของ สถานศึกษา

3.2 ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผล และประเมินผลแต่ละรายวิชา ให้ สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.3 ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล และประเมินผลการเรียนการสอน โดยเน้น การประเมินตามสภาพจริง จากกระบวนการ การปฏิบัติ และผลงาน

3.4 จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการเรียนจาก สถานศึกษาอื่น สถานประกอบการ และอื่นๆ ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4.1 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหารการจัดการและการพัฒนาคุณภาพงาน วิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา

4.2 ส่งเสริมให้ครูศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในแต่ละ กลุ่มสาระการเรียนรู้

4.3 ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ ผลงานการวิจัยหรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และงานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์หน่วยงานและสถาบันอื่น

5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

5.1 ศึกษา วิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการจั ดการเรียนการสอน และการบริหารงานวิชาการ

5.2 ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน

5.3 จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนา งานด้านวิชาการ

5.4 ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาและใช้สื่อ นวัตกรรม และองค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น

5.5 การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อ

การศึกษา

6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

6.1 สำรวจแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในสถานศึกษาชุมชน ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง

6.2 จัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้แก่ครู สถานอื่น บุคคล ครอบครัวยุติการหน่วยงานและสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียง

6.3 จัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้ และประสานความร่วมมือสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัวยุติการ หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่น ที่จัดการศึกษาในการจัดตั้ง ส่งเสริม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน

6.4 ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น

7. การนิเทศการศึกษา

7.1 จัดระบบการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา

7.2 ดำเนินการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนในรูปแบบหลากหลาย และเหมาะสมกับสถานศึกษา

7.3 ประเมินผลการจัดระบบ และกระบวนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา

7.4 ติดตาม ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนของสถานศึกษา

7.5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์การจัดระบบนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่น หรือเครือข่ายการนิเทศการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา

8. การแนะแนวการศึกษา

8.1 จัดระบบการแนะแนวทางวิชาการและวิชาชีพภายในสถานศึกษา โดยเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และกระบวนการเรียนการสอน

8.2 ดำเนินการแนะแนวการศึกษา โดยความร่วมมือของครูทุกคน
ในสถานศึกษา

8.3 ติดตามและประเมินผลการจัดการกระบวนการแนะแนวการศึกษา

ในสถานศึกษา

8.4 ประสานความร่วมมือ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์ด้านการแนะแนวศึกษากับสถานศึกษา หรือเครือข่ายการแนะแนวภายในเขตพื้นที่การศึกษา

9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพในสถานศึกษา

9.1 จัดระบบโครงสร้างองค์กร ให้รองรับการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

9.2 กำหนดเกณฑ์การประเมิน เป้าหมายความสำเร็จของสถาบันศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัดของกระทรวง เป้าหมายความสำเร็จของเขตพื้นที่การศึกษา หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

9.3 วางแผนการพัฒนาคูณภาพการศึกษา ตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา

9.4 ดำเนินการพัฒนางานตามแผนและติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพภายในเพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

9.5 ประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่น ในการปรับปรุงและพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และการพัฒนาคูณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

9.6 ประสานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา

9.7 ประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษาและประเมินคุณภาพการศึกษาในการประเมินสถานศึกษาเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

10. การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน

10.1 การศึกษา สํารวจความต้องการ สนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน

10.2 จัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิด และเทคนิค ทักษะ ทางวิชาการ เพื่อการพัฒนาทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน ท้องถิ่น

10.3 การส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน ท้องถิ่น เข้ามามีส่วนในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา และที่จัดโดยบุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

10.4 ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสพการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครั้ว ชุมชนท้องถิ่น

11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

11.1 ประสานความร่วมมือ ช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา ทั้งบริเวณใกล้เคียงภายในเขตพื้นที่การศึกษา ต่างเขตพื้นที่การศึกษา

11.2 สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

12.1 สํารวจและศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษา รวมทั้งความต้องการในการได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการของบุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

12.2 ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาวิชาการและการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

12.3 จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

สมพิศ ไห้งาม (2555 : 75 - 76) ได้กำหนดขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านการบริหารงานวิชาการไว้ ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคลากร ครอบครัวย องค์กร หน่วยงานและสถาบันการศึกษาอื่น

รัตนา กาญจนพันธ์ (2556 : 31) ได้กำหนดขอบข่าย/ภารกิจ การบริหารงานวิชาการไว้
ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคลากร ครอบครั้ว องค์กร

หน่วยงานและสถาบันการศึกษาอื่น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การจัดการศึกษาของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดทักษะ การเรียนรู้ต่างๆ และเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนให้ผู้เรียนมีคุณภาพทุกด้าน ตามขอบเขต ของงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ดังนี้ การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล การวิจัยเพื่อ พัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาแหล่ง เรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริม ความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชนการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับศูนย์การศึกษาอื่น การส่งเสริม และสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงานและสถาบัน อื่นที่จัดการศึกษา ใน 12 ด้าน

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ยึดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 3 - 32) เป็นกรอบในการวิจัยซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาของชาติ ถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อสร้างคนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขันในเวทีโลก ไม่ว่าจะเป็หลักสูตรใดก็ตาม หากนำไปใช้แล้วพบว่าม็ข้อจำกัดบางประการก็จำเป็นต้องมีการปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตรที่มีให้ดีขึ้น เช่นเดียวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 หลังการนำไปใช้ระยะหนึ่งพบว่าม็ปัญหาบางประการ จึงเกิดการทบทวนหลักสูตรและนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่มีเหมาะสมชัดเจน ทั้งเป้าหมายของหลักสูตรในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ทักษะกระบวนการนำหลักสูตร ไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ชัดเจนเพื่อเป็นทิศทางในการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนในแต่ละระดับ

สมิตร คุณากร (2548 : 40) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง โครงการที่ประมวลความรู้และประสบการณ์ทั้งหลายที่โรงเรียนจัดให้กับผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็ภายในหรือภายนอกโรงเรียนก็ตาม เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาไปตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้

กู๊ด (Good. 1974 : 8 - 10 ; อ้างถึงใน สันติ บุญภิรมย์. 2552 : 43) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรสถานศึกษา คือ กลุ่มรายวิชาที่จัดไว้อย่างมีระบบหรือลำดับวิชาที่บังคับสำหรับจบการศึกษา หรือเพื่อรับประกาศนียบัตรในสาขาวิชาหลัก ๆ

กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 29) ได้กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ว่าระบบการศึกษาที่มีการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น และสถานศึกษามีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานต้นสังกัดอื่น ๆ ต้องมีบทบาทในการขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษา ส่งเสริมการใช้และพัฒนาหลักสูตรในระดับสถานศึกษา ให้ประสบความสำเร็จของหลักสูตร โดยมีภารกิจสำคัญดังนี้

1. กำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียน
2. จัดสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
3. กำหนดระบบการวัดและประเมินผล
4. เพิ่มพูนคุณภาพการใช้หลักสูตรด้วยการวิจัยและพัฒนา
5. สนับสนุน ส่งเสริม นิเทศติดตาม ประเมินผล วิเคราะห์รายงานผลการใช้

หลักสูตร

สถานศึกษามีหน้าที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีองค์คณะบุคคล ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน เครือข่ายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการ โดยมีภารกิจสำคัญ ดังนี้

1. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
2. วางแผนและดำเนินการใช้หลักสูตร
3. เพิ่มพูนคุณภาพการใช้หลักสูตรด้วยการวิจัยและพัฒนา
4. ประเมินการใช้หลักสูตร
5. ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 ข : 29)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 3 - 4) ได้กำหนดหลักในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ไว้ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 สาระแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของสังคม ชุมชน และท้องถิ่น
2. วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินสถานภาพสถานศึกษาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายรวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่าง ๆ ที่กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยพยายามบูรณาการเนื้อหาสาระทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม
4. นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และบริหารจัดการการใช้หลักสูตรให้เหมาะสม
5. นิเทศการใช้หลักสูตร
6. ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร
7. ปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552 : 2 - 22) ได้กำหนดองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษา ควรมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. ส่วนนำประกอบด้วย 1) ความนำ 2) วิสัยทัศน์โรงเรียน 3) สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 4) คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานใหม่มีการเพิ่มสมรรถนะสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน 5 ด้าน คือ 1) ความสามารถในการสื่อสาร 2) ความสามารถในการคิด 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี โดยผู้สอนต้องปลูกฝังและพัฒนาให้เกิดกับผู้เรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลโลกดังนี้ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย 8) มีจิตสาธารณะ

2. โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาประกอบด้วย

2.1 โครงสร้างเวลาเรียน แสดงรายละเอียดในภาพรวมเวลาเรียนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระที่เป็นเวลาเรียนพื้นฐาน เวลาเรียนเพิ่มเติม จำแนกแต่ละชั้นปี

2.2 โครงสร้างหลักสูตรชั้นปี โครงสร้างหลักสูตรชั้นปีเป็นโครงสร้างที่แสดงรายละเอียดเวลาเรียนของวิชาพื้นฐานรายวิชา/กิจกรรมเพิ่มเติมในแต่ละชั้นปี

กิจกรรมพัฒนาสังคมและสาธารณประโยชน์ โรงเรียนสามารถจัดบูรณาการในรายวิชาต่าง ๆ หรือกิจกรรมอื่น ๆ ทั้งในเวลาและนอกเวลาเรียน ทั้งนี้ต้องจัดเวลาปฏิบัติกิจกรรมให้ครบตามหลักสูตรแกนกลางกำหนด ตามบริบทและความพร้อมของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ดังนี้

- ระดับประถมศึกษา (ป.1-6) รวม 6 ปี เวลา 60 ชั่วโมง
- ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-3) รวม 3 ปี เวลา 45 ชั่วโมง
- ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-6) รวม 3 ปี เวลา 60 ชั่วโมง

3. คำอธิบายรายวิชาประกอบด้วย รหัสวิชา รายชื่อวิชา กลุ่มสาระการเรียนรู้ ชั้นปี จำนวนเวลาเรียน และ/หรือหน่วยกิตที่สอนตลอดปีหรือตลอดภาคเรียน

การเขียนคำอธิบายเขียนเป็นความเรียงระบอบองค์ความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นภาพรวมที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน และสะท้อนตัวชี้วัดในรายวิชาพื้นฐานหรือผลการเรียนรู้ในรายวิชาเพิ่มเติม และระบุรหัสตัวชี้วัดหรือผลการเรียนรู้ของรายวิชานั้น ๆ

4. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียน (ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551) แบ่งเป็น 3 กิจกรรม ได้แก่

4.1 กิจกรรมแนะแนว

4.2 กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

5. เกณฑ์การจบการศึกษากำหนดเกณฑ์การจบการศึกษาของโรงเรียนให้สอดคล้องตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แยกระดับการศึกษาที่โรงเรียนเปิดสอนอย่างชัดเจน เช่น เกณฑ์การจบระดับชั้นประถมศึกษา

5.1 ผู้เรียนต้องมีผลการประเมินรายวิชาพื้นฐานผ่านทุกรายวิชา

5.2 ผู้เรียนต้องมีผลการประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนระดับ “ผ่าน” ขึ้นไป

5.3 ผู้เรียนต้องมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ระดับ “ผ่าน” ขึ้นไป

5.4 ผู้เรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และได้รับการตัดสินผลการเรียน “ผ่าน” ทุกกิจกรรม

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553 ก : 4) ได้ให้แนวปฏิบัติในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรตั้งแต่ระดับชาติ ระดับท้องถิ่น ระดับสถานศึกษา ตลอดจนถึงระดับชั้นเรียน โดยจะต้องเน้นและยึดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นหลักและเป้าหมายสำคัญ นักการศึกษาและนักพัฒนาหลักสูตรในยุคปัจจุบันเชื่อว่า การนำมาตรฐานการเรียนรู้ไปสู่หลักสูตรสถานศึกษาและการเรียนการสอนในชั้นเรียนเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดเพราะเป็นขั้นตอนของการนำสิ่งที่คาดหวังในระดับชาติไปก่อให้เกิดผลการพัฒนาผู้เรียน ดังนั้นในการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนให้เชื่อมโยงกับมาตรฐานจึงเป็นเรื่องที่ทุกฝ่ายให้ความสนใจอย่างจริงจัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนนั้นมีผลโดยตรงต่อผู้เรียน จำเป็นที่ผู้สอนต้องเอาใจใส่เป็นพิเศษว่า เป้าหมาย กิจกรรม การเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน หรือวิธีการประเมินผลสัมพันธ์เชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้หรือไม่เพียงไร

สมพิศ โห้งาม (2555 : 78 - 86) ได้กล่าวไว้ว่า “หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551” เมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 เป็นหลักสูตรที่จัดทำขึ้นเพื่อท้องถิ่นและสถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และในการนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องดำเนินการในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาได้แก่ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 3 - 32) 1) หลักการ 2) จุดหมาย 3) โครงสร้าง 4) สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 5) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 6) การจัดหลักสูตร 7) การจัดเวลาเรียน 8) การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ 9) สารและมาตรฐานการเรียนรู้ 10) การจัดการเรียนรู้ 11) สื่อการเรียนรู้

12) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 13) เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง และปัญหาความต้องการของชุมชน จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่างๆ สอดคล้องกับวิสัยทัศน์นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนนิเทศ และประเมินผลการใช้หลักสูตรได้ผลดียิ่งขึ้น ทั้งในด้านการวางจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาวิชา การเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล และอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายอันใหม่ที่วางไว้

ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามเป้าหมายหลักสูตร ผู้สอนควรพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้โดยช่วงให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตร 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พัฒนาทักษะต่างๆ อันเป็นสมรรถนะสำคัญให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 25)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549 : 4) ได้กล่าวไว้ว่าการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนมีแนวปฏิบัติดังนี้

1. ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอน ตามสาระและหน่วยการเรียน การสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนการสอน โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการผลิต การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาการเรียนการสอน จากประสบการณ์จริง การส่งเสริมให้รักการอ่านและการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การผสมผสานความรู้ต่างๆ ให้สมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระกิจกรรม ทั้งนี้โดยจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนการสอนและนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น มามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม
3. จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนให้ครูในกลุ่มสาระต่างๆ
4. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครู เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม

กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 20) ได้กำหนดหลักการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน

กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้ และคุณธรรม การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติลงมือทำ กระบวนการจัดกระบวนการวิจัย กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัยของตนเอง กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัยการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ผู้สอนต้องศึกษา หลักสูตรสถานศึกษาให้เข้าถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน แล้วจึงพิจารณาออกแบบ การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุตาม เป้าหมายที่กำหนด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 4 - 6) ได้กำหนดหลักในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

1. ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และการปฏิบัติจริง การส่งเสริมให้รักการอ่าน และใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การผสมผสานความรู้ต่าง ๆ ให้สมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์สอดคล้องกับเนื้อหา สาระกิจกรรม ทั้งนี้โดยจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น มามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม
3. จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่าง ๆ โดยเน้นการนิเทศที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร เช่น นิเทศแบบเพื่อช่วยเพื่อน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกันหรือแบบอื่น ๆ ตามความเหมาะสม
4. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครูเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

สมพิศ โห้งาม (2555 : 86 - 88) ได้กล่าวไว้ว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ทั้งนี้ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ต้องผสมผสานสาระความรู้ต่าง ๆ ต้องมีลักษณะหลากหลายตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ อย่างไรก็ตามการเข้าใจว่า การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุดหรือผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ไม่ใช่วิธีสอนแต่เป็นเทคนิคการจัดการให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้โดยมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข หลักการในการจัดการเรียนรู้ข้างต้น เป็นเรื่องที่คุณสอนจะต้องศึกษาวิเคราะห์ให้เข้าใจสาระสำคัญ เลือกวิธีการที่เหมาะสมและลงมือปฏิบัติให้เกิดผลกับผู้เรียนอย่างจริงจัง การจัดการเรียนรู้จะต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 177 - 179) ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านคุณธรรม ด้านกระบวนการเรียนรู้ และการบูรณาการตามความเหมาะสม นอกเหนือจากนั้น เพื่อให้การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนดไว้ยิ่งขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาพึงกำหนดแนวทางการปฏิบัติให้เป็นระบบตามระเบียบสำหรับช่วยให้ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความใจ ความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และการปฏิบัติจริง การส่งเสริมให้รักการอ่าน และใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การผสมผสานความรู้ต่าง ๆ ให้สมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์สอดคล้องกับเนื้อหาสาระกิจกรรม ทั้งนี้โดยจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น มามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม

3. จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่างๆ โดยเน้น การนิเทศที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร เช่น นิเทศแบบเพื่อช่วยเพื่อน เพื่อพัฒนาการเรียน การสอนร่วมกันหรือแบบอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

4. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครูเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง ลำดับขั้นตอนที่ทำให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับสนใจและความถนัด ของผู้เรียน มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง มีการจัดการเรียนการสอน แบบบูรณาการ รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน

การประเมินผลการสอนเป็นกระบวนการที่ใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับประสิทธิภาพ การสอนของครูผู้สอนว่ามีจุดเด่นจุดด้อยอย่างไรบ้างในขั้นตอนการดำเนินการสอน ทั้งการเตรียมการสอนระหว่างการสอนและการประเมินผลการเรียนว่ามีขั้นตอนใดบ้างที่ควรแก้ไข ปรับปรุงให้ดีขึ้น

กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 23 - 28) ได้กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติมีรายละเอียดดังนี้

1. การประเมินระดับชั้นเรียนเป็นการวัดผลประเมินผลที่มีอยู่ในกระบวนการ การจัดการเรียนรู้ของผู้สอนดำเนินเป็นปกติและสม่ำเสมอในการจัดการเรียนการสอน ใช้เทคนิค การประเมินอย่างหลากหลาย
2. การประเมินระดับสถานศึกษาเป็นการประเมินที่สถานศึกษาดำเนินการเพื่อ ตัดสินผลการเรียนของผู้เรียนเป็นรายปี/รายภาค ผลการประเมินการอ่าน ทิศวิเคราะห์ และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
3. การประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษา เป็นการประเมินผู้เรียนในระดับเขตพื้นที่ การศึกษาตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นข้อมูล พื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา โดยประเมินคุณภาพผลสัมฤทธิ์ของ ผู้เรียนด้วยข้อสอบมาตรฐานที่จัดทำและดำเนินการ โคนเขตพื้นที่การศึกษาหรือด้วย การขอความร่วมมือจากหน่วยงานต้นสังกัดในการดำเนินการจัดสอบ นอกจากนี้ยังได้จาก การตรวจสอบทบทวนข้อมูลจากการประเมินระดับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

4. การประเมินระดับชาติ เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับชาติตามมาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานสถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้ารับการประเมิน ผลจากการประเมินใช้เป็นข้อมูลเทียบเคียงคุณภาพการศึกษาในระดับต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ตลอดจนเป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจในระดับนโยบายของประเทศ

ส่วนการเทียบโอนผลการเรียนสถานศึกษาสามารถเทียบโอนผลการเรียนเรียนของผู้เรียนในกรณีต่าง ๆ ได้แก่การย้ายสถานศึกษาการเปลี่ยนรูปแบบการศึกษา การย้ายหลักสูตรการออกกลางคัน และการขอกลับเข้ารับการศึกษาคือจากต่างประเทศและขอเข้าศึกษาต่อในประเทศ นอกจากนี้ยังสามารถเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์จากแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ เช่น สถานประกอบการสถาบันศาสนา สถาบันการฝึกอบรมอาชีพ การจัดการศึกษาโดยครอบครัว การเทียบโอนผลการเรียนควรดำเนินการในช่วงก่อนเปิดภาคเรียนแรก หรือต้นภาคเรียนแรกที่สถานศึกษารับผู้ขอเทียบโอนเป็นผู้เรียน ทั้งนี้ผู้เรียนได้รับการเทียบโอนผลการเรียนต้องศึกษาต่อเนื่องในสถานศึกษาที่เทียบโอนอย่างน้อย 1 ภาคเรียน โดยสถานศึกษาที่รับผู้เรียนจากการเทียบโอนควรกำหนดรายวิชา/จำนวนหน่วยกิตที่จะรับเทียบโอนตามความเหมาะสมการพิจารณาการเทียบโอนสามารถดำเนินการได้ดังนี้

1. พิจารณาจากหลักฐานการศึกษาและเอกสารอื่น ๆ ที่ให้ข้อมูลแสดงความรู้ความสามารถของผู้เรียน
2. พิจารณาจากความรู้ความสามารถของผู้เรียน โดยการทดสอบด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้งภาคความรู้และภาคปฏิบัติ
3. พิจารณาจากความสามารถและการปฏิบัติในสภาพจริง การเทียบโอนผลการเรียนให้เป็นไปตามประกาศหรือแนวปฏิบัติของกระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 6 - 8) ได้กำหนดระเบียบวิธีการในการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ไว้ดังนี้

1. กำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา
2. ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผล และประเมินผลแต่ละรายวิชา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3. ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล และประเมินผลการเรียนการสอน โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง จากกระบวนการ การปฏิบัติ และผลงาน

4. จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่น สถานประกอบการ และอื่น ๆ ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง การตรวจสอบผลการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ ต่อเนื่อง โดยการกำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา มีการจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษา มีการวัดผลประเมินผลเทียบโอนประสบการณ์ผลการเรียน และอนุมัติผลการเรียน และจัดให้มีการส่งเสริมการพัฒนาเครื่องมือในการวัดผลประเมินผล การจัดระบบสารสนเทศเพื่อใช้ในการอ้างอิงตรวจสอบ และใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน

ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สามารถใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหา การวางแผนแก้ปัญหา หรือพัฒนาดำเนินการแก้ปัญหาหรือพัฒนากระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล การสรุปผลการแก้ปัญหาหรือพัฒนา และรายงานผลการเรียนรู้และนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวดที่ 4 มาตรา 30 ให้สถานศึกษาพัฒนาการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549 : 22 - 23) ได้กล่าวไว้ว่า แนวทางในการปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีดังต่อไปนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหารการจัดการและการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา

2. ส่งเสริมให้ครูศึกษา วิเคราะห์ วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้

3. ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และงานวิชาการกับสถานศึกษา ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงาน และสถาบันอื่น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 8 - 10) ได้กำหนดแนวทางและหลักการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหารการจัดการและการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา

2. ส่งเสริมให้ครูศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้แก่กลุ่มสาระการเรียนรู้

3. ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ผลงาน การวิจัยหรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และงานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์หน่วยงานและสถาบันอื่น

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553 ข : 44) กล่าวไว้ว่า การวิจัยเป็นแนวทางหนึ่งที่จะมุ่งพัฒนาคุณภาพของการศึกษาได้ เนื่องจากงานวิจัยเป็นกระบวนการในการแสวงหาความจริงของเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบที่วงการวิชาชีพชั้นสูงใช้ในการพัฒนากระบวนการก้าวหน้าของวิชาชีพของกลุ่มตน การวิจัยระดับสถานศึกษา จึงเป็นการมุ่งเน้นเกี่ยวกับการแสวงหาวิธีการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การแสวงหาสื่อการสอนที่มีคุณภาพ ดังนั้น การบริหารการวิจัยและพัฒนาในยุคปฏิรูปการศึกษาต้องจัดให้มีการดำเนินการ ดังนี้

1. การกระตุ้นความสนใจหรือการสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัย โดยเฉพาะการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษาเกิดความตื่นตัวที่จะเริ่มทำ
2. มีการพัฒนาความสามารถของบุคลากรในการวิจัยโดยการจัดหาหนังสือและเอกสารต่าง ๆ ให้บุคลากร ได้ศึกษาหรือจัดประชุมเชิงปฏิบัติการพร้อมทั้งเชิญวิทยากรมาฝึก การวิจัยหรือการส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมตามหน่วยงานต่าง ๆ ที่เปิดการอบรม
3. ประชุมปรึกษาหารือเพื่อวิเคราะห์ปัญหาของสถานศึกษาในด้านวิชาการและร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอน เพื่อให้การมองเห็นปัญหาชัดเจน จากนั้นช่วยกันแสวงหาวิธีการแก้ปัญหา
4. การกำกับดูแลและส่งเสริมให้ดำเนินการแก้ปัญหาในลักษณะของงานวิจัย โดยการอำนวยความสะดวก หรือให้ความช่วยเหลืองานวิจัย
5. การสนับสนุนให้มีการแสดงงานวิจัยของสถานศึกษาและการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความภาคภูมิใจ และเกิดความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองต่อไป

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง ความรู้ที่สำคัญต่อการนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียนให้บรรลุตามมาตรฐานของหลักสูตรที่กำหนดไว้ ผู้เรียนเกิดการเพิ่มพูนมิติของความรู้และทักษะต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับความแตกต่างของรายบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ใหม่เชื่อมโยงไปสู่การปฏิบัติได้จริง โดยการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย พัฒนาคุณภาพงานวิชาการ โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นสำคัญ รวบรวม และเผยแพร่ ผลการวิจัยเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งให้การสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัย มาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและเผยแพร่ผลงานวิจัยกับ สถานศึกษาและหน่วยงานอื่น

ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี

หลักสูตรสถานศึกษามุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างต่อเนื่องด้วยตนเองตลอดชีวิตและใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์รวมทั้งมีความยืดหยุ่นสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ การเรียนรู้จากสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ทุกประเภท รวมทั้งจากเครือข่ายการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชน และแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ เน้นสื่อที่ผู้เรียนผู้สอนใช้ศึกษาหาความรู้และค้นคว้าด้วยตนเอง ผู้เรียนผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ และในยุคของการปฏิรูปการศึกษา เราเร่งพัฒนาการศึกษาให้พัฒนาคุณภาพของคน เพื่อให้คนพัฒนาประเทศ เทคโนโลยีสารสนเทศจึงเป็นเครื่องมือที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา เช่น ส่งเสริมการเรียนรู้ต่อเนื่องนอกระบบโรงเรียนและเรียนรู้ตามอัธยาศัย

มนตรี แย้มกสิกร (2551 : 1 -2) กล่าวว่า สื่อการสอน (Instructional Media) เป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง ที่มีส่วนสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะสื่อการสอนที่ดีสามารถช่วยทำให้สิ่งที่ซับซ้อนเข้าใจง่ายขึ้น ช่วยทำให้มองเห็นกระบวนการบางอย่างที่ต้องใช้เวลานาน แต่สามารถย่อระยะเวลาของกระบวนการนั้นให้ใช้เวลาสั้นลงได้ สามารถทำสิ่งที่เป็นนามธรรมให้กลายเป็นรูปธรรมเข้าใจได้ง่ายขึ้น การออกแบบและพัฒนาสื่อการสอนได้มีพัฒนาการที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นนับตั้งแต่การออกแบบสื่อการสอนในรูปลักษณะแบบสื่อที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ไปจนถึงชุดของสื่อประสม (Multi media) ที่ผู้เรียนอาจจะเรียนรู้ด้วยตนเองตามลำพังหรืออาจจะเป็นการเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อย และการเรียนรู้เป็นกลุ่มใหญ่

กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 32) ได้กล่าวถึง ภารกิจหลักในงานวิชาการ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ไว้ดังนี้

1. ศึกษา สำรวจ วิเคราะห์สภาพปัญหา การจัดหา การเลือก การใช้ และการประเมินคุณภาพสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อใช้จัดการเรียนการสอน และการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้สำหรับเด็กปกติและเด็กพิการ เรียนร่วม
2. จัดหาสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างหลากหลายเพื่อใช้ในการเรียนการสอนและพัฒนางานวิชาการ
3. เลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ผ่านการประเมินคุณภาพทางวิชาการจากคณะกรรมการของสถานศึกษา คณะกรรมการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และหรือกระทรวงศึกษาธิการแล้ว โดยดำเนินการคัดเลือกในรูปแบบของคณะกรรมการการประเมินการใช้สื่ออย่างสม่ำเสมอ

4. ผลิต พัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งประเมินคุณภาพสื่อ เพื่อเลือกใช้ประกอบการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

5. มีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี เพื่อการศึกษาในสถานศึกษา

6. ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดทำ พัฒนา และแลกเปลี่ยนการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาที่ทันสมัย สำหรับใช้จัดการเรียนการสอนและพัฒนางานด้านวิชาการกับสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา ผู้ปกครอง องค์กรในท้องถิ่น รวมทั้งหน่วยงานและสถาบันอื่น ๆ

7. ประเมินผลการผลิต จัดทำ พัฒนา และใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

8. เผยแพร่สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาที่ครูผลิตและพัฒนาให้เพื่อนครู สถาบันการศึกษา ทั้งภายในและภายนอกเขตพื้นที่การศึกษาได้ใช้ประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและพัฒนาวิชาชีพครูอย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 10 - 12) ได้กำหนดหลักการในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ไว้ดังนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยี เพื่อจัดการเรียนการสอน และการบริหารงานวิชาการ
2. ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน
3. จัดทำสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และพัฒนางานด้านวิชาการ

4. ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดทำ พัฒนาและการใช้สื่อ นวัตกรรม และองค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น

5. การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
 ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553 : 87) กล่าวว่า สื่อการสอน คือสิ่งที่นำความรู้ไปสู่ผู้เรียน อยู่ในรูปของสิ่งพิมพ์หรือไม่ใช่สิ่งพิมพ์ก็ได้ สื่อการสอนที่ไม่ใช่สิ่งพิมพ์ก็คือ สื่อประเภทโสตทัศนูปกรณ์ หมายรวมถึง วัสดุ เครื่องมือ อุปกรณ์ และวิธีการทางโสตทัศนูปกรณ์

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2555 : 8 - 9) ตามแผนพัฒนากระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 11 ได้มีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีหลายด้าน เช่น

1. จัดตั้งกองทุนเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
2. พัฒนาสถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา หรือ Education Television Station (ETV) มาเป็นสถานีโทรทัศน์ทางการศึกษา
3. พัฒนาเครือข่ายสารสนเทศเพื่อพัฒนาการศึกษา (Inter University Network : Uni-Net) โดยเชื่อมโยงเครือข่ายความเร็วสูงระหว่างมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาในต่างประเทศ

สมพิศ โห้งาม (2555 : 88 - 89) ได้กล่าวไว้ว่า ในการที่จะพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้มาใช้ในการเรียนการสอนนั้นผู้เรียนและผู้สอนควรร่วมกันจัดทำหรือพัฒนาขึ้นเอง รวมทั้งปรับปรุงเลือกใช้อย่างมีคุณภาพจากสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัว เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ขณะเดียวกันสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรดำเนินการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ด้วยวิธีต่าง ๆ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 27)

1. จัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศการเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและในชุมชน เพื่อการศึกษาค้นคว้าและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ ระหว่างสถานศึกษาท้องถิ่น ชุมชน สังคมโลก
2. จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้สำหรับศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน เสริมความรู้ให้ผู้สอน รวมทั้งจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ป็นสื่อการเรียนรู้
3. เลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีความเหมาะสม หลากหลาย สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน
4. ประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ที่เลือกใช้อย่างเป็นระบบ
5. ศึกษาค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน
6. จัดให้มีการกำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพเกี่ยวกับสื่อและการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะ ๆ และสม่ำเสมอ

อนึ่ง ในการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ดังกล่าว ควรคำนึงถึงหลักการสำคัญของสื่อการเรียนรู้ เช่น ความสอดคล้องกับหลักสูตร วัตถุประสงค์ การเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน เนื้อหาสาระถูกต้อง ทันสมัย ไม่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ ไม่ขัดต่อศีลธรรม ใช้ภาษาที่ถูกต้อง รูปแบบการนำเสนอเข้าใจง่าย และน่าสนใจ เป็นต้น พร้อมกันนั้นเพื่อเสริมความมีคุณภาพของสื่อ จึงควรกำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ให้เป็นลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ เพื่อการจัดการเรียนการสอนและการบริหารงานวิชาการ
2. ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน
3. จัดหาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนางานด้านวิชาการ
4. ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาและ การใช้สื่อ และเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงาน และสถาบันอื่น
5. การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้เพื่อการศึกษา จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี หมายถึง การนำ สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษามาพัฒนาเพื่อใช้ในการจัดการศึกษา โดยศึกษาวิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้สื่อ และเทคโนโลยี ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรม และ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วางแผน ในเรื่องการจัดหาและ พัฒนาสื่อการเรียนรู้ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 25 กำหนด ให้รัฐต้อง ส่งเสริมการดำเนินงานและจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุด หรือห้องสมุดเคลื่อนที่ มุมหนังสือในห้องเรียน ห้องพิพิธภัณฑ์ ห้องมัลติมีเดีย ห้องคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ศูนย์วิชาการ สวนสุขภาพวรรณคดี สวนหนังสือ สวนสาธารณะ เพื่อเพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้ นอกห้องเรียน เป็นการสร้างประสบการณ์ต่อการดำรงชีวิต ได้เรียนรู้ได้ค้นพบสาระความรู้ นอกเหนือจากหนังสือเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549 : 23 - 24) กล่าวว่า การพัฒนาแหล่งเรียนรู้มีแนวปฏิบัติ ดังนี้

1. สำรวจแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งใน สถานศึกษาชุมชน ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง
2. จัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้แก่ครู สถานอื่น บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงานและสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียง
3. จัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ และประสานความร่วมมือสถานศึกษาอื่นที่จัดการศึกษาในการจัดตั้ง ส่งเสริม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน

4. ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 12 - 13) ได้กำหนดหลักในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

1. สำรวจแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในสถานศึกษาชุมชน ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง
2. จัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งเรียนรู้แก่ครู สถานอื่น บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์หน่วยงานและสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียง
3. จัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้ และประสานความร่วมมือสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในการจัดตั้ง ส่งเสริม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน

4. ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน ในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น

สมพิศ ไห้งาม (2555 : 89 - 90) ได้กล่าวไว้ว่า สถานศึกษาจำเป็นต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีแหล่งเรียนรู้ตามที่ได้กำหนดในมาตรา 25 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 อันนอกเหนือไปจากการเรียนในห้องเรียนให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า เพิ่มพูนประสบการณ์และความชำนาญโดยเฉพาะห้องสมุดนั้นเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญยิ่ง เพราะจะเป็นแหล่งที่รวบรวมองค์ความรู้ต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนโดยตรง ทั้งนี้ไม่จำเป็นต้องเป็นห้องสมุดที่มีความหรูหราหรือใหญ่โต อาจเป็นเพียงมุมหนังสือเพื่อศึกษาค้นคว้าก็ได้ และต้องสนับสนุนให้มีแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบของคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีต่างๆ (กรมวิชาการ, 2545 : 41) รวมทั้งแหล่งเรียนรู้ในชุมชนอันได้แก่ (สุมาลี สังข์ศรี, 2550 : 435-436)

1. แหล่งการเรียนรู้ที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่อยู่ในชุมชนต่างๆ เช่น ภูเขา ป่าไม้ ห้วย คลอง บึง แม่น้ำ ฯลฯ
2. แหล่งการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตามแหล่งวิถีการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพของประชาชนในชุมชน เช่น อาชีพของคนในชุมชน สถานที่พบปะของคนในชุมชน เป็นต้น
3. แหล่งการเรียนรู้ประเภทศาสนาประเพณี อาทิ ศาสนสถาน ประเพณีทางศาสนา วัฒนธรรมการประกอบพิธีกรรมต่างๆ โบราณสถาน โบราณวัตถุ เป็นต้น
4. แหล่งการเรียนรู้ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ด้านการเกษตร ด้านช่างฝีมือ ด้านดนตรีไทย ด้านแพทย์แผนโบราณ ด้านสมุนไพร ด้านศิลปเป็น เป็นต้น

5. แหล่งการเรียนรู้ประเภทหน่วยงาน หรือองค์กรของรัฐและของเอกชน ได้แก่ หน่วยงานสาขาของหน่วยงานต่าง ๆ อาทิ เกษตรตำบล พัฒนาชุมชน ปศุสัตว์ ครูอาสาการศึกษา นอกโรงเรียน เป็นต้น

6. แหล่งการเรียนรู้ประเภทสื่อต่าง ๆ ที่ประชาชนในชุมชนได้อ่าน ได้รับชม รับฟัง เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ วีดิทัศน์ สื่อพื้นบ้าน

7. แหล่งการเรียนรู้ที่รัฐและชุมชนสร้างเพื่อการศึกษา เพื่อการเรียนรู้โดยตรง ได้แก่ โรงเรียนหรือสถานศึกษาประเภทต่าง ๆ ห้องสมุด ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์วัฒนธรรม ศูนย์กีฬา พิพิธภัณฑ์ เป็นต้น

ดังนั้น เมื่อแหล่งการเรียนรู้มีหลากหลายประเภทเช่นนี้ จึงนับเป็นโอกาสอันดีที่ผู้สอน จะนำมาสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียนได้ง่ายยิ่งขึ้น และยังส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มี ประสิทธิภาพ ทว่าผู้สอนจำเป็นต้องเลือกสรรและปฏิบัติตนเพื่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้ เหมาะสมดังต่อไปนี้

1. สำรวจแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งใน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง
2. จัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งเรียนรู้แก่ครู สถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียง
3. จัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้ และประสาน ความร่วมมือสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัด การศึกษาในการจัดตั้ง ส่งเสริม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน
4. ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน ในการจัด กระบวนการเรียนรู้โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การจัดทำแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน และส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนได้ใช้ แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เช่น สำรวจแหล่งเรียนรู้ภายนอกและ ภายในสถานศึกษา จัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งเรียนรู้ มีการพัฒนาห้องสมุด หรือห้องสมุด เคลื่อนที่ มุมหนังสือในห้องเรียน ห้องพิพิธภัณฑ์ ห้องมัลติมีเดีย ห้องคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ศูนย์วิชาการ สวนสุขภาพวรรณคดี สวนหนังสือ สวนสาธารณะ เป็นต้น

ด้านการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่งที่โรงเรียนต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ โดยการพัฒนาครูให้มีศักยภาพ มีประสิทธิภาพต่อการจัดการเรียนการสอน โดยใช้การดำเนินงานที่สอดคล้องกับหน่วยงาน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2548 : 8) กำหนดความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาดังนี้

1. เพื่อการพัฒนาวิชาชีพครู

1.1 การนิเทศการสอนให้ข้อมูลแก่ครูในด้านการสอน เพื่อครูจะได้ใช้เป็นแนวทาง ในการปรับปรุงการสอนของตน

1.2 การนิเทศการสอนช่วยให้ครู ได้พัฒนาความรู้ความสามารถในด้านการสอน

1.3 การนิเทศการสอนช่วยส่งเสริม และพัฒนาวิชาชีพการสอนของครู

2. เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

2.1 เพื่อปรับปรุงคุณภาพของการเรียนการสอนในโรงเรียนเพื่อคุณภาพของผู้เรียน

2.2 เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพงานวิชาการในโรงเรียน

3. เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอน

4. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องในการทำงานร่วมกัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549 : 24 - 25) ได้กล่าวไว้ว่า

การนิเทศการศึกษา มีแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้

1. จัดระบบการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา

2. ดำเนินการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนในรูปแบบหลากหลาย และเหมาะสมกับสถานศึกษา

3. ประเมินผลการจัดระบบ และกระบวนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา

4. ติดตาม ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนของสถานศึกษา

5. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์ การจัดระบบนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่น หรือเครือข่ายการนิเทศการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา สรุปได้ว่าการนิเทศการศึกษาเป็นการจัดระบบและการดำเนินการนิเทศการเรียนการสอน ในรูปแบบที่มีความหลากหลาย มีการประเมินผลและการประสานงานกับสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาอย่างใกล้ชิด เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ และการสร้างเครือข่ายในความร่วมมือในการนิเทศการศึกษาสถานศึกษาอื่น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551 : 3) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งผลสัมฤทธิ์สูงสุดในการสอนนักเรียน ดังนั้น การนิเทศการศึกษา หมายถึง ความพยายามทุกอย่างของเจ้าหน้าที่ผู้จัดการศึกษาในการแนะนำครูหรือบุคคลอื่นที่ทำงานเกี่ยวกับการศึกษาให้รู้วิธีการเกี่ยวกับการปรับปรุงการสอนช่วยให้เกิดความเจริญงอกงามทางวิชาชีพชั้นสูง (Professional Growth) ช่วยในการพัฒนาครู ช่วยในการเลือกและปรับปรุงวัตถุประสงค์ของการศึกษา ช่วยปรับปรุงเนื้อหาการสอน ช่วยปรับปรุงการสอน และช่วยปรับปรุงการประเมินการสอน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 14 - 15) ได้กำหนดหลักในการนิเทศการศึกษา ไว้ดังนี้

1. จัดระบบการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา
2. ดำเนินการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนในรูปแบบหลากหลาย และเหมาะสมกับสถานศึกษา
3. ประเมินผลการจัดระบบ และกระบวนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา
4. ติดตาม ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนของสถานศึกษา
5. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์การจัดระบบนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่น หรือเครือข่ายการนิเทศการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการในการแนะนำช่วยเหลือครูให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจัดระบบการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอน ดำเนินการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนในรูปแบบหลากหลาย ประเมินผลการจัดระบบและกระบวนการนิเทศ การสร้างความตระหนักให้แก่ครูและผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจกระบวนการนิเทศภายในว่าเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันที่ใช้เหตุผลการนิเทศเป็นการพัฒนาปรับปรุงวิธีการทำงานของแต่ละบุคคลให้มีคุณภาพ

ด้านการแนะแนวการศึกษา

การพัฒนานักเรียนให้เป็นคนเก่ง และมีความสุข ในภาวะของสังคมในยุคปัจจุบัน การจัดการศึกษาในโรงเรียนต้องช่วยเหลือนักเรียนให้รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสภาพการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมกระบวนการแนะแนวจะเป็นกลไกสำคัญในการป้องกันช่วยเหลือ ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน ตั้งแต่เยาว์วัย เพราะจุดหมายของการแนะแนวเป็นกระบวนการที่มุ่งสร้างเสริมผู้เรียน

ให้มีคุณภาพเหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน มีทักษะการดำรงชีวิตมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ศิลธรรม จริยธรรม รู้จักเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา รู้จักคิดตัดสินใจ แก้ปัญหาในช่วงวิกฤต วางแผนศึกษาต่อ และพัฒนาตนสู่โลกอาชีพ และการมีงานทำ รวมทั้งดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข การแนะแนวจึงมีบทบาทมากต่อการพัฒนาคน โดยองค์กรวม ทั้งทางด้านสติปัญญาอารมณ์ สังคม และจิตใจ เสนอรายละเอียดดังหัวข้อต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549 : 26) กล่าวว่า การแนะแนว มีแนวทางการปฏิบัติดังนี้

1. จัดระบบแนะแนวทางวิชาการ และวิชาชีพภายในสถานศึกษา โดยเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและกระบวนการเรียนการสอน
2. ดำเนินการแนะแนวการศึกษา โดยการร่วมมือของครูทุกคนในสถานศึกษา
3. ติดตามและประเมินผลการจัดการระบบ และกระบวนการแนะแนวการศึกษาในสถานศึกษา

4. ประสานความร่วมมือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ด้านการแนะแนวการศึกษาหรือเครือข่ายการแนะแนวภายในเขตพื้นที่การศึกษา ทักษะการบริหารจัดการแนะแนว

กระทรวงศึกษาธิการ (2552 ข : 16) กล่าวไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2552 ว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียนและอาชีพ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจนักเรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและ ให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 16 - 20) ได้กำหนดหลักในการแนะแนวการศึกษา ไว้ดังนี้

1. จัดระบบการแนะแนวทางวิชาการและวิชาชีพภายในสถานศึกษา โดยเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และกระบวนการเรียนการสอน
2. ดำเนินการแนะแนวการศึกษา โดยความร่วมมือของครูทุกคนในสถานศึกษา
3. ติดตามและประเมินผลการจัดการกระบวนการแนะแนวการศึกษาในสถานศึกษา

4. ประสานความร่วมมือ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์ ด้านการแนะแนวการศึกษากับสถานศึกษา หรือเครือข่ายการแนะแนวภายในเขตพื้นที่การศึกษา

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การแนะแนวการศึกษา หมายถึง การให้ความช่วยเหลือผู้เรียน ให้สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข โดยการจัดระบบงานการแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการสร้างความตระหนักให้ครูทุกคนเห็นคุณค่าของการแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่งเสริมและพัฒนาให้ครูได้รับความรู้เพิ่มเติมในเรื่องจิตวิทยาและการแนะแนว และดูแลช่วยเหลือนักเรียน คุณดูแล นิเทศ ติดตามและสนับสนุนการดำเนินการแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมความร่วมมือและความเข้าใจอันดีระหว่างครู ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อให้สามารถบูรณาการในการจัดการเรียนรู้และเชื่อมโยงสู่การดำรงชีวิตประจำวัน

ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา โดยให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับจัดทำรายงานเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชนเป็นประจำทุกปี เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายในโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาต่อไป เสนอรายละเอียดดังหัวข้อต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 21 - 23) ได้กำหนดหลักในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ไว้ดังนี้

1. จัดระบบโครงสร้างองค์กร ให้รองรับการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
2. กำหนดเกณฑ์การประเมิน เป้าหมายความสำเร็จของสถาบันศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัดของกระทรวง เป้าหมายความสำเร็จของเขตพื้นที่การศึกษา หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
3. วางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ให้บรรลุตามเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา
4. ดำเนินการพัฒนางานตามแผนและติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพภายในเพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
5. ประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่น ในการปรับปรุงและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

6. ประสานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา

7. ประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษาและประเมินคุณภาพการศึกษาในการประเมินสถานศึกษาเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

สมพิศ โห้งาม (2555 : 95 - 96) ได้กล่าวไว้ว่า ในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ประกอบด้วยกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ได้แก่

1. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ
2. การพัฒนามาตรฐานการศึกษา
3. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
4. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา
6. การประเมินคุณภาพการศึกษา
7. การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
8. การผุดงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

สำหรับเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษานั้น ให้สถานศึกษาดำเนินการตามแนวทางการปฏิบัติดังนี้

1. จัดระบบโครงสร้างองค์กร ให้รองรับการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
2. กำหนดเกณฑ์การประเมิน เป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัดของกระทรวง เป้าหมายความสำเร็จของเขตพื้นที่การศึกษา หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
3. วางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาให้บรรลุผลตามเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา
4. ดำเนินการพัฒนางานตามแผนและติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพภายใน เพื่อปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง
5. ประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่น ในการปรับปรุงและพัฒนา ระบบประกันคุณภาพภายใน และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

6. ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา

7. ประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษาและประเมินคุณภาพ การศึกษาในการประเมินสถานศึกษา เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

นอกจากนี้ให้สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนทุกคนในทุกระดับชั้นที่หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด ได้รับการประเมินผลสัมฤทธิ์ในวิชาแกนหลัก และคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ด้วยเครื่องมือมาตรฐาน รวมทั้งให้สถานศึกษาจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี โดยระบุความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา พร้อมหลักฐาน ข้อมูล และผลการประเมินเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสาธารณชน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา การติดตาม และการตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาประกาศกำหนด ซึ่งกระทำโดยบุคลากร ของสถานศึกษานั้นหรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดมีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษา โดยกำหนด มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ มาตรฐานการศึกษา ขั้นพื้นฐาน มาตรฐานสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และความต้องการของชุมชน สถานศึกษาต้องสร้างระบบการทำงานที่เข้มแข็งการมีส่วนร่วม สามารถตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาโดยดำเนินการอย่างจริงจังต่อเนื่อง มีการประเมิน คุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนดเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก และจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี (SAR) และสรุปรายงานประจำปี เผยแพร่ต่อ สาธารณชน

ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

บทบาทของสถาบันการศึกษาในการส่งเสริมทางด้านวิชาการแก่สังคม เป็นบทบาท สำคัญต่อการสร้างคน สร้างชาติ พัฒนาคคน และพัฒนาชาติให้เติบโตอย่างมั่นคง และยั่งยืน สามารถพึ่งพาตนเอง และแก้ไขปัญหาด้วยตนเองได้ โดยทำได้ทั้งลักษณะการศึกษาในระบบ และนอกระบบ การถ่ายทอดอบรมเสริมความรู้ทางวิชาการที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคมให้ เป็นปกติสุข การถ่ายทอดแนวความคิด หรือประสบการณ์ทางวิชาการเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ ต่อการแก้ไขปัญหาของชุมชนและสังคม การถ่ายทอดความรู้ด้านนวัตกรรม หรือเทคโนโลยีที่เป็น ประโยชน์ต่อการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม หากบุคคลในสังคมได้รับโอกาสใน การเข้าถึงการบริการทางวิชาการ ก็ย่อมจะทำให้คนมีความรู้เพิ่มขึ้น สามารถนำความรู้ไปใช้พัฒนา ทั้งตนเองและสังคมได้ ซึ่งหมายความว่า “ การศึกษาสร้างคน คนสร้างชาติ ” เสนอรายละเอียด ดังหัวข้อต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549 : 29) กล่าวว่า การส่งเสริมการเรียนรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน มีแนวทางปฏิบัติดังต่อไปนี้ 1) การศึกษา สำรวจความต้องการ สนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน 2) จัดให้มีความรู้ เสริมสร้างความคิดและเทคนิค ทักษะทาง วิชาการ เพื่อพัฒนาทักษะ วิชาชีพและคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน 3) ส่งเสริมให้ ประชาชนในชุมชนท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการ 4) ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชน และท้องถิ่น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 24 - 26) ได้กำหนดหลักในการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน ไว้ดังนี้

1. การศึกษา สำรวจความต้องการ สนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน
2. จัดให้มีความรู้ เสริมสร้างความคิด และเทคนิค ทักษะ ทางวิชาการ เพื่อการพัฒนาทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน ท้องถิ่น
3. การส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน ท้องถิ่น เข้ามามีส่วนในกิจกรรมทาง วิชาการของสถานศึกษา และที่จัดโดยบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัด การศึกษา
4. ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชนท้องถิ่น

สำนักงานประกันคุณภาพ (2553 : 3 - 4) ได้ให้ความหมายของการให้บริการวิชาการ และวิชาชีพแก่สังคม หมายถึง งานที่ปฏิบัติในกิจกรรมบริการวิชาการหรือวิชาชีพ เพื่อตอบสนอง ความต้องการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและประเทศชาติ หรือนานาชาติ รวมถึงการบริการวิชาการที่มีค่าตอบแทนและบริการแบบให้เปล่า สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. กิจกรรมสนับสนุนวิชาการและวิชาชีพ เป็นลักษณะการบริการวิชาการและวิชาชีพ ที่ใช้ความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญของอาจารย์ ในการเป็นกรรมการวิชาการ หรือ วิชาชีพ
2. กิจกรรมบริการวิชาการและวิชาชีพ หมายถึง โครงการที่มหาวิทยาลัยได้จัดขึ้น เพื่อให้บริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน หรือเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม ชุมชน ประเทศชาติ หรือนานาชาติ รวมถึง การบริการวิชาการที่มีค่าตอบแทนหรือบริการวิชาการ แบบให้เปล่า
3. กิจกรรมบริการวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน หมายถึง การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทางวิชาการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยสำรวจความต้องการความรู้ทางวิชาการของชุมชน จัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสถาบันอื่น มีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ และพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างชุมชน

ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

การศึกษามีส่วนเกี่ยวข้องกับคนในชุมชนและองค์กรอื่นที่ร่วมการจัดการศึกษา การจัดการที่ดีจะต้องคำนึงถึงชุมชน ท้องถิ่น สนองความต้องการของคนในท้องถิ่น บุคคลที่อยู่ในชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมการเรียนการสอนของสถานศึกษา เสนอรายละเอียดดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549 : 30) กล่าวไว้ว่าการประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น มีแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้

- 1) ประสานความร่วมมือ ช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา ทั้งบริเวณใกล้เคียง ภายในเขตพื้นที่การศึกษาและต่างเขตพื้นที่การศึกษา
- 2) สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภายในและต่างประเทศ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 27 - 29) ได้กำหนดหลักในการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ไว้ดังนี้

1. ประสานความร่วมมือ ช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา ทั้งบริเวณใกล้เคียงภายในเขตพื้นที่การศึกษา ต่างเขตพื้นที่การศึกษา
2. สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

ฉลาด จันทรสุมบัติ (2553 : 178 - 182) ได้เสนอแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยยึดหลักการ 6 ร่วม คือ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ ร่วมรับประโยชน์ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมประเมิณผล ให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยอาศัยเครื่องมือที่ช่วยในการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม รวมถึงยุทธวิธียุทธศาสตร์ที่ทำให้เกิดพลังของการมีส่วนร่วมและกิจกรรมด้านประชาสังคมในระดับท้องถิ่น

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 พุทธศักราช 2555 - 2559 กล่าวไว้ว่า การที่จะบริหารจัดการให้แผนพัฒนาการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ จะต้องได้รับการร่วมมือจากทุกหน่วยงานในสังกัด สู่การปฏิบัติเชื่อมโยง สอดคล้อง เป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งในระดับพื้นที่ กลุ่มจังหวัด และส่วนกลาง โดยมีแนวทางให้ผู้บริหารของหน่วยงาน ต้องสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้เกี่ยวข้อง ให้ตระหนักถึงความสำคัญของการนำเป้าหมายของชาติ และเป้าหมายของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ไปปฏิบัติและร่วมมือกันในการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2555 : 125)

ตามข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (2552 - 2561) มุ่งเน้นให้โรงเรียนจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและส่งเสริมการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชน และทุกภาคส่วน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้สถานศึกษา จึงมีการร่วมมือกันรวมกลุ่มโรงเรียนในแต่ละเขตพื้นที่ เพื่อให้กลุ่มโรงเรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนให้เกิดความเข้มแข็ง และมีการช่วยเหลือร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนภายในกลุ่ม ทั้งทางด้านวิชาการ ด้านการบริหารจัดการศึกษา ตลอดจนกิจกรรมอบรมพัฒนาครู กิจกรรมการแข่งขันต่าง ๆ และสนับสนุนกลุ่มโรงเรียนให้ร่วมมือกันขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละแห่ง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง (สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา. 2552 : 27)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น หมายถึง การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นในการบริหารสถานศึกษา โดยมีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการนักเรียนทุกด้าน เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ในบริการด้านวิชาการที่สามารถเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับแหล่งวิชาการ จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับศิษย์เก่า การประชุมชี้แจงนักศึกษา การปฏิบัติงานร่วมกับชุมชน การร่วมกิจกรรมกับสถาบันการศึกษาอื่น

ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคลากร ครอบครัวยุติธรรม องค์กร หน่วยงาน และสถาบันการศึกษาอื่น

ในการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการให้แก่ชุมชนมีแนวทางการบริหารตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กล่าวคือ บุคคล ครอบครัวยุติธรรม ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นนอกเหนือจากรัฐ เอกชน และ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาความเป็นไทยความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคมภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานอื่น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 30 - 33) ได้กำหนดหลักในการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ไว้ดังนี้

1. สำรวจและศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษา รวมทั้งความต้องการในการได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
2. ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาวิชาการและการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
3. จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคลากร ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันการศึกษาอื่น หมายถึง การส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน และสร้างความเข้าใจให้แก่บุคลากร ครอบครัว ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันการศึกษาอื่นที่จัดการศึกษา ให้เกิดความตระหนักและรับผิดชอบร่วมกันจัดการศึกษา เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาวิชาการในการจัดการศึกษา ของบุคลากร ครอบครัว องค์กร สถานประกอบการ และหน่วยงานอื่นเพื่อสร้างความเข้าใจแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551

พระราชบัญญัติตราขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
ดังต่อไปนี้ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2551 : 1 - 10)

“การศึกษานอกระบบ” หมายความว่า กิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการ และวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีรูปแบบ หลักสูตร วิธีการจัดและระยะเวลาเรียน หรือฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นและหลากหลายตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้น และมีวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเพื่อรับวุฒิทางการศึกษา หรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้

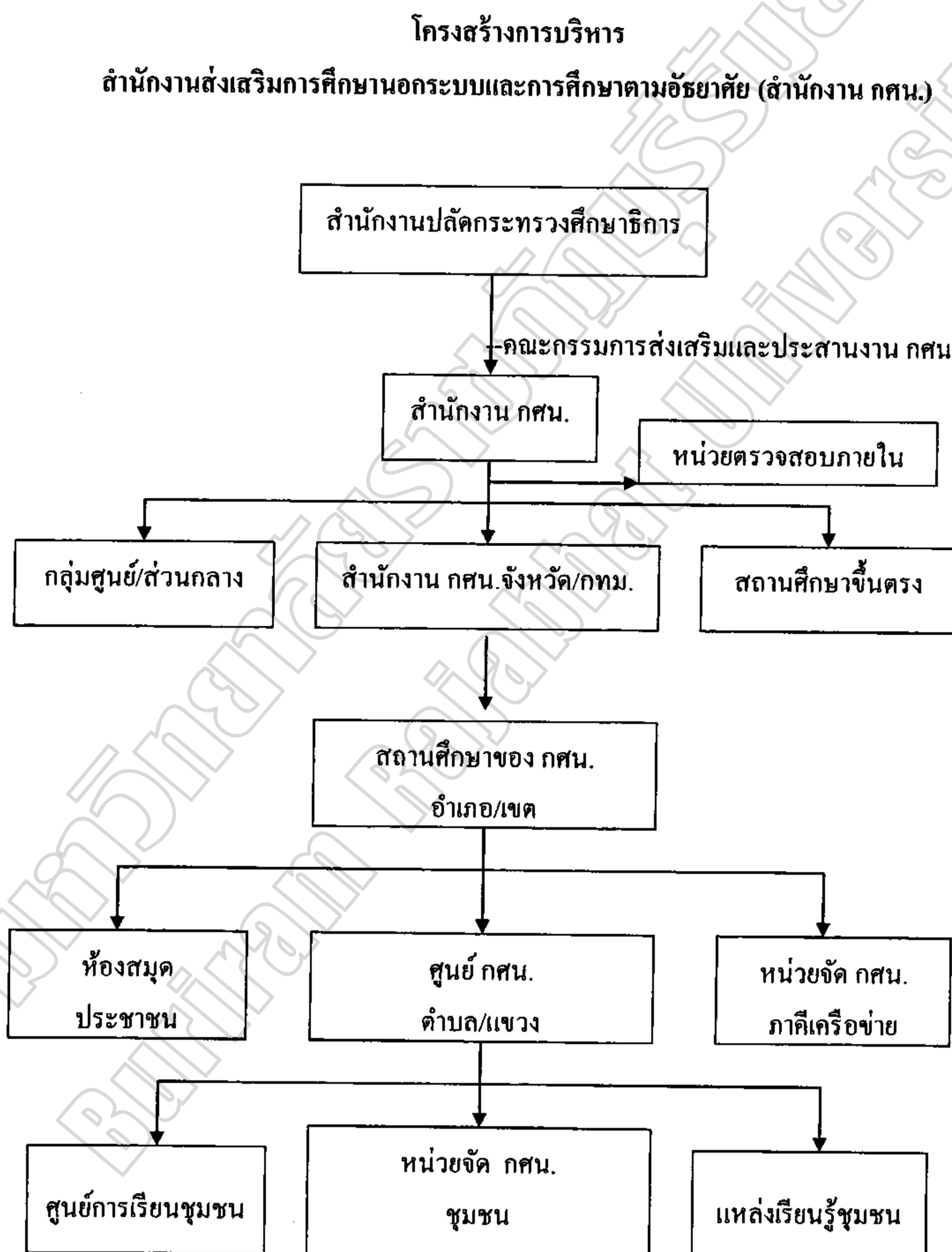
“การศึกษาตามอัธยาศัย” หมายความว่า กิจกรรมการเรียนรู้ในวิถีชีวิตประจำวันของบุคคล ซึ่งบุคคลสามารถเลือกที่จะเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ตามความสนใจ ความต้องการ โอกาส ความพร้อมและศักยภาพในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ตามที่พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551 ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนที่ 41 ก วันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2551 และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2551 เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้คือ โดยที่ร่างกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติมีหลักการจัดการศึกษาให้เป็นการศึกษาตลอดชีวิต สำหรับประชาชน และให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รวมทั้ง สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัย รูปแบบใด รูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ โดยเป็นการผสมผสานระหว่างการศึกษาทั้งสามรูปแบบ เพื่อให้สามารถพัฒนาการศึกษาและคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างต่อเนื่องจากกลไกและการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ยังไม่มีกฎหมายเฉพาะรองรับ ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางและเป้าหมายดังกล่าว สมควรให้มีกฎหมายเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้เป็นไปอย่างมีระบบและต่อเนื่องมีการบริหารและการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสเรียนรู้และเสริมสร้างภูมิปัญญา อันจะเป็นผลในการพัฒนากำลังคนและประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไปจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

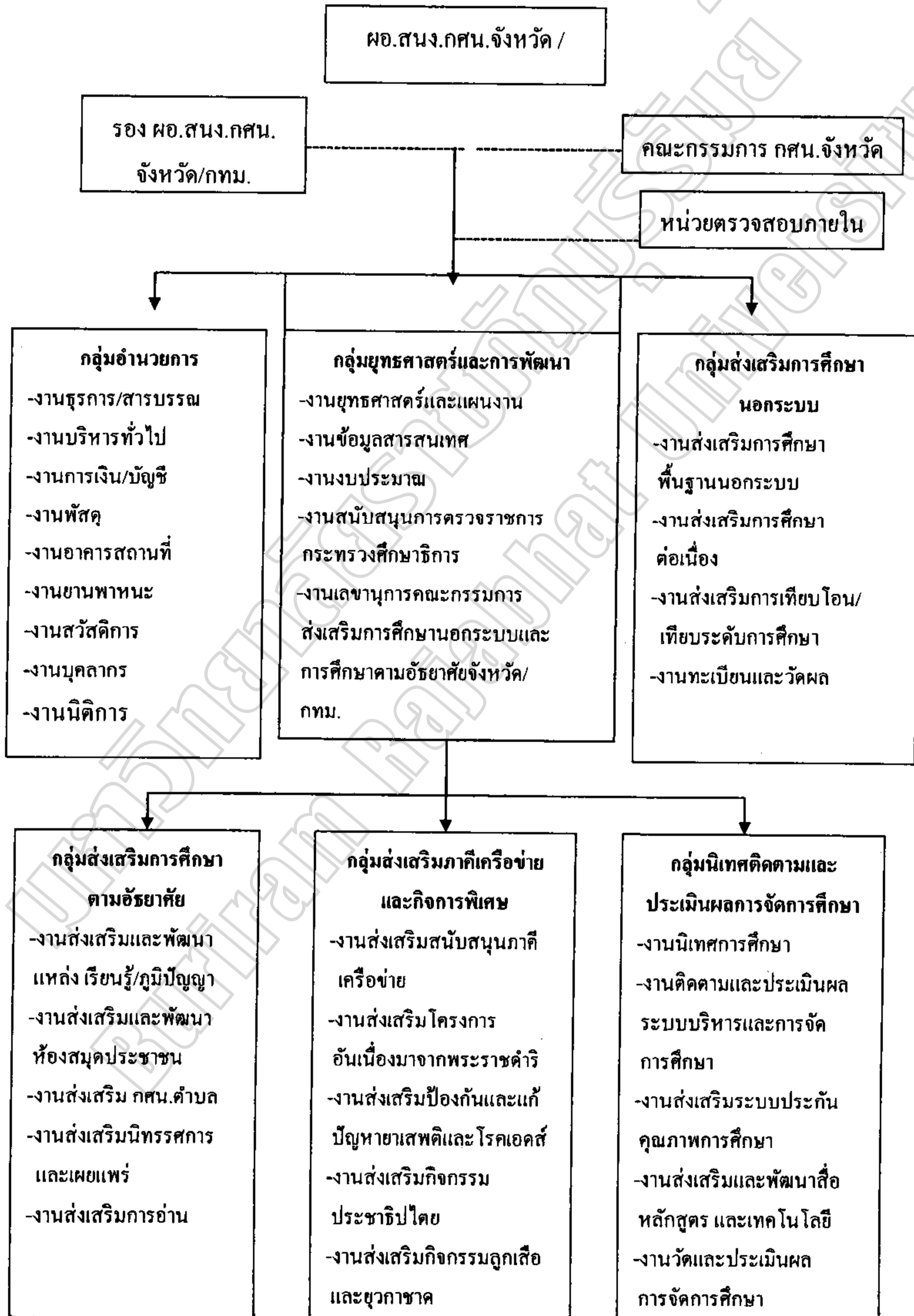
จากการตราพระราชบัญญัตินี้ ส่งผลให้สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนได้ปรับเปลี่ยนชื่อและบทบาทเป็น สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม

อัยาศัย (สำนักงาน กศน.) โดยมีลักษณะเป็นกรมที่ไม่เป็นนิติบุคคล มีเลขาธิการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ใช้ชื่อย่อ เลขาธิการ กศน. มีฐานะเป็นอธิบดี (อุดม เขยกิจวงศ์. 2551 : 20)

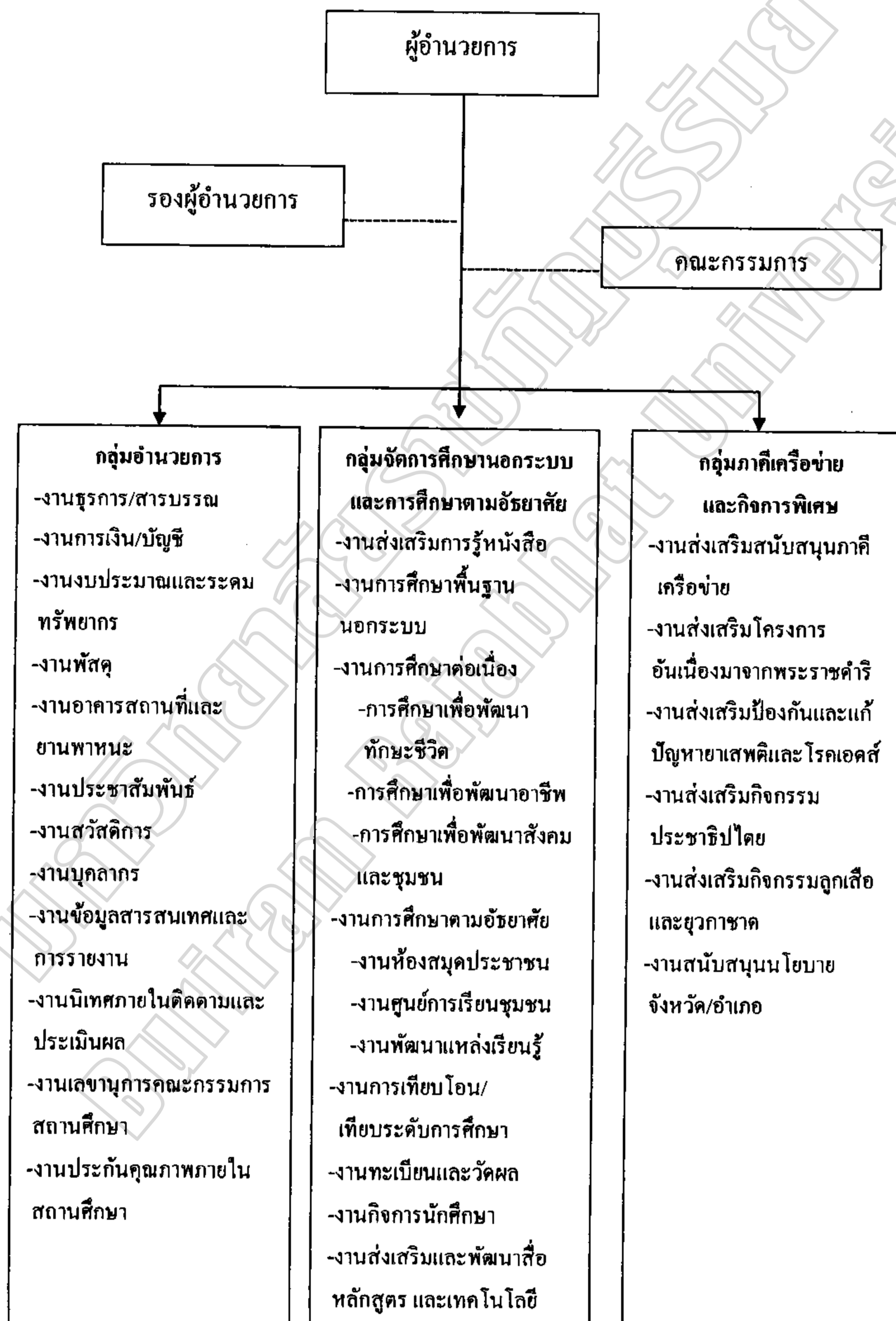

โครงสร้างการบริหาร

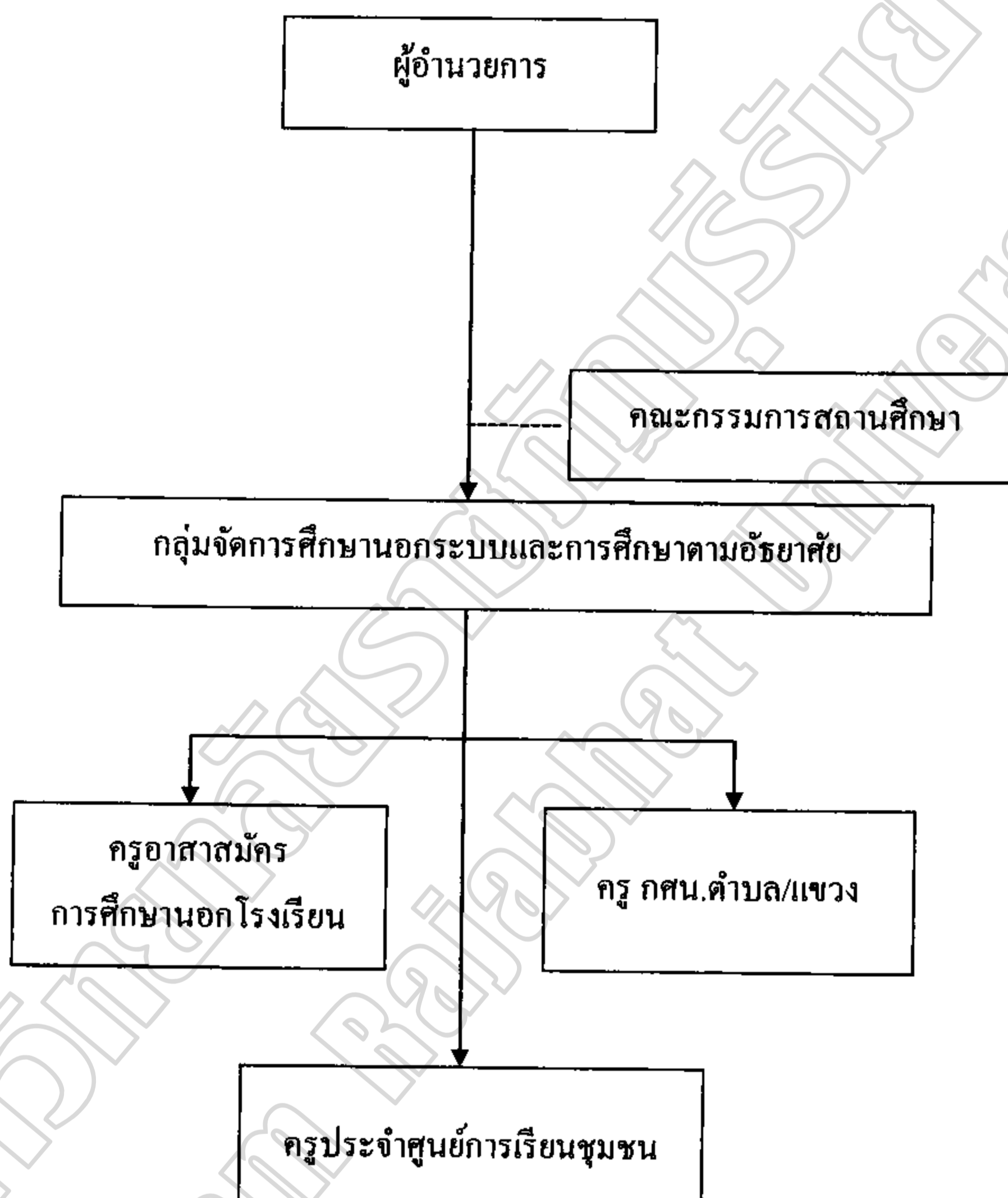
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด / กทม.

โครงสร้างการบริหาร
ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต

โครงสร้างการบริหาร
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล (กศน.ตำบล/แขวง)

ตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่ปฏิบัติหน้าที่สังกัดสำนักงาน
ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ ประกอบด้วย

1. ผู้อำนวยการการศึกษา
2. ผู้อำนวยการสถานศึกษา
3. ข้าราชการครู
4. บรรณารักษ์/เจ้าพนักงานห้องสมุด
5. พนักงานราชการ ตำแหน่ง ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน
6. พนักงานราชการ ตำแหน่ง ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ตำบล (ครู กศน.ตำบล)

7. พนักงานราชการ ตำแหน่ง นักจัดการงานทั่วไป
8. พนักงานราชการ ตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
9. พนักงานราชการ ตำแหน่ง นักวิชาการคอมพิวเตอร์
10. พนักงานราชการ ตำแหน่ง นักวิชาการเงินและบัญชี
11. พนักงานราชการ ตำแหน่ง นักวิชาการพัสดุ
12. พนักงานราชการ ตำแหน่ง นักวิชาการศึกษา
13. พนักงานราชการ ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บริการงานทั่วไป
14. ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
15. ครูผู้สอนคนพิการ
16. จ้างเหมาบริการปฏิบัติงานห้องสมุดประชาชน
17. ลูกจ้างประจำ ตำแหน่ง พนักงานพิมพ์
18. ลูกจ้างประจำ ตำแหน่ง พนักงานบริการ
19. จ้างเหมาบริการปฏิบัติงานขับรถยนต์

แนวคิดของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นการจัดสภาพแวดล้อม สถานการณ์
ปัจจัยเกื้อหนุน สื่อ แหล่งความรู้ และบุคคล เพื่อส่งเสริมให้บุคคล ได้เรียนรู้ตามความสนใจ
ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ได้มีนักวิชาการศึกษาได้ให้แนวคิดในการจัดการการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัย ไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 5) ได้ให้แนวคิดของการศึกษานอกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัยว่า การศึกษาไม่ได้เริ่มต้นและสิ้นสุดที่การศึกษาในระบบโรงเรียน หากครอบคลุมไป
ถึงการเรียนรู้ที่ได้รับตั้งแต่แรกเกิดไปจนถึงการเรียนรู้ในช่วงสุดท้ายของชีวิต “จากเปลวถึงหลุม

ฝั่งศพ” (From Cradle to Grave) บุคคลในสังคมจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสังคมและการศึกษาต่อเนื่องจากการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นการศึกษาชนิดที่พัฒนาเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์อยู่ตลอดเวลาและเพียงพอที่จะให้บุคคลสามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นด้านอาชีพ การงาน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการปกครองในวิถีทางที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของแต่ละคน เพื่อบุคคลนั้นสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพ วิธีการศึกษาใช้ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกคนทุกแห่งไม่จำกัดเวลาและสถานที่

“การศึกษานอกระบบ” บางที่เรียกว่า “การศึกษานอกโรงเรียน” หรือ “การศึกษาอรูปนัย” ดังที่คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเคยใช้มาแล้ว บางประเทศใช้คำว่า “การศึกษาผู้ใหญ่” (Adult Education) ซึ่งหมายถึงกิจกรรมการศึกษาทุกประเภทที่จัดขึ้นสำหรับประชาชนวัยผู้ใหญ่ที่อยู่นอกระบบโรงเรียน แต่ต่อมาหลายประเทศก็ตระหนักว่าบริการการศึกษาผู้ใหญ่ที่จัดขึ้นนอกระบบโรงเรียนนั้น ไม่สามารถครอบคลุมถึงเด็กและเยาวชนที่พลาดโอกาสทางการศึกษาในระบบโรงเรียนจึงได้คิดชื่อ การศึกษานอกระบบโรงเรียน (Non- Formal Education) ขึ้นมา เพื่อให้สามารถจัดบริการได้ครอบคลุมบุคคลทุกช่วงอายุ ดังนั้นการศึกษานอกระบบจึงเป็นคำที่นำมาใช้ในหลาย ๆ ประเทศ รวมทั้งประเทศไทยด้วย เมื่อเราพูดถึง “การศึกษา” เรามักไปผูกติดกับการศึกษาในโรงเรียน ดังนั้นจึงต้องระมัดระวังในการกำหนดคำนิยามเพื่อหลีกเลี่ยงการเข้าใจผิด หากใช้มิติต่าง ๆ ซึ่งเป็นบริบทของการศึกษานอกระบบก็อาจอธิบายได้ใน 6 มิติคือ (กระทรวงศึกษาธิการ 2551 : 4)

1. ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-centered)
2. หลักสูตรที่เป็นทางเลือกหลากหลายและยืดหยุ่น (Cafeteria Curriculum)
3. ความสัมพันธ์อย่างป็นกันเองของมนุษย์เป็นสิ่งจำเป็น (Informal Human Relationships are Essential)
4. การพึ่งทรัพยากรในท้องถิ่น (Reliance on Local Resources)
5. การนำไปใช้ประโยชน์ได้ในทันที (Immediate Usefulness)

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอประโคนชัย (2554 : 11) ได้สรุปว่า การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อชุมชน นับว่าเป็นการศึกษาเพื่อชีวิต โดยแท้ เนื่องจากจะเน้นการบูรณาการเนื้อหาวิชากับวิถีชีวิตของผู้เรียน โดยยึดชุมชนเป็นฐาน ในขณะเดียวกันจะกระจายอำนาจให้ผู้เรียน ชุมชน องค์กรส่วนท้องถิ่นและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกส่วนให้ชุมชนให้มามีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ นับตั้งแต่การกำหนดความ

ต้องการทางการศึกษา การจัดทำหลักสูตร การออกแบบและกระบวนการเรียนรู้ การบริหารจัดการและกิจกรรมอื่น ๆ ที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของผู้เรียนและชุมชนอย่างแท้จริง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การศึกษานอกระบบโรงเรียน มวลความรู้ประสบการณ์และ กิจกรรมการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ที่จัดให้บริการแก่ประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียน ทั้งหมดไม่ว่าจะอยู่ในวัยใด มีอาชีพใด มีประสบการณ์อย่างไร ซึ่งบุคคลเหล่านั้นอาจจะไม่เคยได้ศึกษาล่าเรียนในระบบโรงเรียนมาก่อนเลย หรืออาจศึกษาจากในระบบโรงเรียนมาบ้างแต่ต้องออกกลางคันหรือจบประโยคแต่ไม่มีโอกาสศึกษาต่อด้วยเหตุผลและความจำเป็นต่าง ๆ การศึกษานอกระบบโรงเรียนมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้เรียนได้รับความรู้ทั้งในด้านที่จะเป็นพื้นฐานแก่การดำรงชีวิต การอ่าน การเขียน การคิดคำนวณเบื้องต้น ความรู้ทางด้านทักษะ การประกอบอาชีพ ตลอดจนด้านความรู้และข่าวสารข้อมูลที่จำเป็นปัจจุบันในด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตและปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคม สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้อย่างเหมาะสม

ลักษณะสำคัญของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่มีมาตั้งแต่มนุษย์เกิดขึ้นในโลก มนุษย์เรียนรู้จากธรรมชาติ ในปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทำให้มนุษย์ต้องมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทำให้ต้องแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ตลอดเวลา การศึกษานอกระบบไม่มีการกำหนดเกณฑ์อายุเหมือนการศึกษาในระบบโรงเรียน วิธีการเรียนการสอนของการศึกษานอกระบบจะมีรูปแบบแตกต่างกันไปตามความเหมาะสม ไม่มีรูปแบบแน่นอน ไม่มีการบังคับผู้เรียนทุกเพศ ทุกวัย และทุกวุฒิสามารถสมัครเรียนได้ตามความต้องการและความสนใจของตนเอง ดังมีนักวิชาการหลายท่านได้กำหนดลักษณะสำคัญไว้ ดังนี้

วิศนี ศิลตระกูล (2545 : 2 - 3) ได้กำหนดลักษณะสำคัญของการศึกษานอกระบบ ดังนี้

1. ผู้เรียนในการศึกษานอกระบบไม่มีการกำหนดเกณฑ์อายุเหมือนการศึกษาในระบบโรงเรียน การเรียนขึ้นอยู่กับความสมัครใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่มีการบังคับผู้เรียนทุกเพศ ทุกวัย และทุกวุฒิสามารถสมัครเรียนได้ตามความต้องการและความสนใจที่ตนเองมีต่อวิชานั้น ๆ

2. ผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษานอกระบบ อาจจะเป็นครูผู้สอนที่มีความรู้ ความชำนาญและความเชี่ยวชาญในวิชาที่เรียนโดยตรง หรือเป็นผู้ที่มีประสบการณ์จากการประกอบอาชีพของตนเองมาเป็นวิทยากรและอาสาสมัคร

3. หลักสูตรและเนื้อหาวิชา หลักสูตรและเนื้อหาวิชาการศึกษาจากระบบยืดหยุ่นได้มาก เนื้อหาสามารถปรับตามท้องถิ่นและความสนใจของผู้เรียน เช่น วิชาถนอมอาหาร การประกอบอาหาร จะมีภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่างก็ได้ อันยังผลให้หลักสูตรมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยสอนบ้างและมากน้อยต่างกันไป บางแห่งจะเข้มงวดการใช้เทคโนโลยีมาช่วยเข้มงวดเกี่ยวกับเวลาเรียนเวลาสอน แต่บางแห่งจะไม่เข้มงวดในเรื่องเหล่านี้
4. รูปแบบการจัดการศึกษจากระบบไม่มีรูปแบบแน่นอน รูปแบบการจัดการศึกษาจะต้องไปเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามวัตถุประสงค์ของผู้จัดและผู้รับบริการ
5. การเรียนการสอน วิธีการเรียนการสอนของการศึกษจากระบบจะมีรูปแบบแตกต่างกันไปตามความเหมาะสม ความจำเป็น บางครั้งจะจัดการเรียนการสอนเป็นชั้นและบางครั้งจะไม่เป็นชั้นเรียนแต่จัดในรูปกลุ่มพบปะสนทนา การสาธิต การฝึกอบรม การใช้โสตทัศนูปกรณ์และสื่อมวลชน การศึกษาทางไกล ฯลฯ
6. สถานที่ที่จัดให้บริการการศึกษจากระบบ จะกระจายเปลี่ยนแปลงและโยกย้ายไปตามสถานที่ที่อำนวยให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น โดยอาจจะจัดขึ้นที่ศาลาวัด ชั้นเรียนของโรงเรียนภาคปกติ ศูนย์อนามัย ห้องสมุดประชาชนอำเภอหรือจังหวัด ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ศูนย์การเรียน สถานประกอบการสนามกีฬา ศาลาประชาคม ไร่ร่มไม้ ฯลฯ
7. ระยะเวลาเรียนของการศึกษจากระบบขึ้นอยู่กับชนิดและลักษณะของวิชา รวมทั้งความสนใจของผู้เรียนด้วย เช่น การเรียนวิชาตัดเย็บเสื้อผ้าในที่แห่งหนึ่งอาจจะใช้ระยะเวลามากกว่าการเรียนการสอนวิชาเดียวกันในอีกที่แห่งหนึ่งได้
8. หน่วยงานและสถาบันที่รับผิดชอบ หน่วยงานและสถาบันที่รับผิดชอบการศึกษนอกโรงเรียนมีทั้งภาครัฐบาล เช่น กรมการพัฒนาชุมชน การส่งเสริมการเกษตร กรมอนามัย กรมการศึกษนอกโรงเรียน ฯลฯ ภาคเอกชน เช่น สมาคมต่างๆ ธนาคาร องค์กรบริษัท ฯลฯ รัฐวิสาหกิจ เช่น การไฟฟ้า การสื่อสาร การไปรษณีย์โทรเลข การประปา สถาบันอุดมศึกษา เช่น มหาวิทยาลัย วิทยาลัย ฯลฯ
9. การรับรองความสามารถและคุณวุฒิ การประเมินผลการศึกษาจากระบบมักจะประเมินในระยะสั้นๆ ประกาศนียบัตรหรือวุฒิบัตรที่ได้มีความหมายเพียงว่าได้ผ่านการเรียนหรือการฝึกอบรมในเรื่องใดมาเท่านั้น มิได้ถือเป็นเรื่องที่สำคัญมากนัก เพราะมิได้กำหนดให้เห็นว่ามีความรู้ความสามารถอยู่ในระดับของมาตรฐานการเรียนในระบบภาคปกติ (ยกเว้นการเรียนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ซึ่งมีศักดิ์และสิทธิเท่ากับผู้เรียนตามหลักสูตรของโรงเรียนภาคปกติทุกประการ)

10. การยืดหยุ่นของการจัดกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ของการศึกษานอกระบบ มีความยืดหยุ่นมากเพื่อให้จัดสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนหลักสูตรเนื้อหา ระยะเวลา สถานที่ วิธีสอนและวิทยากรผู้สอนนั้นจะปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสมกับสภาพ ที่เป็นอยู่

บทบาทและขอบเขตในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีหลักการสำคัญคือ การจัดการศึกษา ตลอดชีวิตสำหรับประชาชน โดยได้กำหนดให้มีการศึกษา 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในโรงเรียน การศึกษานอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งประชาชนสามารถศึกษาเรียนรู้จาก การศึกษาในระบบในช่วงระยะเวลาหนึ่งของชีวิตเท่านั้น ส่วนการศึกษานอกโรงเรียนและ การศึกษาตามอัธยาศัยประชาชนสามารถศึกษาเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ตั้งแต่เกิดจนตาย ฉะนั้นหากประชาชนมีโอกาสได้รับการศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างทั่วถึง ก็นับเป็นการสร้างโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนมากขึ้น ในมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้สถานศึกษาอาจจัดการศึกษารูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือ จัดการศึกษาทั้ง 3 รูปแบบ (สำนักงานบริหารการศึกษานอกโรงเรียน. 2550 : 9)

สำนักงานบริหารการศึกษานอกโรงเรียน (2550 : 12) องค์กรการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย ตามที่สำนักงานปฏิรูปการศึกษานำเสนอ การบริหารและการจัดการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีการบริหารเป็น 2 ระดับคือ

1. ระดับราชการในส่วนกลาง เป็นระดับนโยบาย มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยมีอำนาจหน้าที่เฉพาะนโยบาย แผนงานและ มาตรฐานการศึกษา การสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา การติดตามตรวจสอบและประเมินผล การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

2. ระดับองค์กรปฏิบัติในท้องถิ่น เป็นระดับปฏิบัติการ มีอำนาจหน้าที่ ด้านการบริหารและการดำเนินงาน ได้แก่ เขตพื้นที่และสถานศึกษา

การจัดองค์กรในสถานศึกษา ตามมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาในโรงเรียน การศึกษานอกโรงเรียนและ การศึกษาตามอัธยาศัย ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือทั้ง 3 รูปแบบก็ได้ ฉะนั้นสถานศึกษาของ รัฐที่อยู่ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่จัดการศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปฏิรูปการศึกษาได้กำหนดวัตถุประสงค์หลักและรายละเอียด บทบาทหน้าที่ ภารกิจ องค์กรในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย อันจะนำไปสู่สังคมแห่ง

การเรียนรู้และการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีทิศทางการดำเนินงานที่สำคัญอยู่ 5 ด้าน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 24 - 27) ดังต่อไปนี้

1. ด้านส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

เป็นการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้มีความรู้พื้นฐานในการสร้างคน สร้างงาน สร้างรายได้และสุนทรียภาพของชีวิต โดยยึดชุมชนเป็นฐานและบูรณาการกิจกรรมให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาความจำเป็นและความต้องการของประชาชน อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ได้แก่ การจัดการศึกษาพื้นฐาน การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ การพัฒนาอาชีพด้วยเทคโนโลยี การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน และการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมีรูปแบบการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 1 - 14)

1.1 การจัดการศึกษาพื้นฐานสำหรับกลุ่มเป้าหมายนอกระบบ โรงเรียนได้เรียนรู้และมีทักษะพื้นฐานในการนำไปแสวงหาความรู้เพิ่มเติม และพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านต่าง ๆ

1.2 การส่งเสริมการรู้หนังสือ โดยการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายนอกระบบโรงเรียนเพื่อให้สามารถอ่านออกเขียนได้ มีความรู้พื้นฐานด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี

1.3 การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับประถม มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย เทียบเท่าการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบพบกลุ่ม

1.4 การประสานการศึกษานอกโรงเรียน สายสามัญ ระดับประถม มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย เทียบเท่าการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบทางไกล

1.5 การฝึกทักษะอาชีพในลักษณะหลักสูตรอาชีพระยะสั้น

1.6 การจัดการศึกษาในลักษณะกลุ่มพัฒนาอาชีพ

1.7 การจัดการศึกษาโดยนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาอาชีพบุคคลหรือกลุ่มอาชีพ

1.8 การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในรูปแบบกลุ่มสนใจ การฝึกอบรม

1.9 การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน โดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการพัฒนาการเรียนรู้และใช้ทุนทางสังคมเป็นเครื่องมือจัดการเรียนรู้

1.10 การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนและการจัดทำแผนชุมชน โดยใช้ภูมิปัญญาและทุนทางสังคมที่มีอยู่ในชุมชน

1.11 การจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน

- 1.12 การส่งเสริมและพัฒนาแหล่งข้อมูลชุมชน
- 1.13 การส่งเสริมและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- 1.14 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
- 1.15 การบริหารจัดการและดำเนินการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตามเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ตลอดชีวิต
- 1.16 การจัดนิทรรศการและกิจกรรมด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- 1.17 การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้
- 1.18 การส่งเสริมการอ่านและกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องสมุดประชาชนจังหวัด ห้องสมุดประชาชนอำเภอ

2. ด้านวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เพราะเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดใต้อาณาเขตการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนของผู้เรียนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพมากที่สุด ขอบข่ายของงานวิชาการประกอบด้วยงานต่าง ๆ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 1 - 14)

- 2.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 2.2 การพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยการพบกลุ่มการเรียนรู้ต่อเนื่อง การทำโครงการและกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต
- 2.3 การพัฒนาเครื่องมือประเมินผลระหว่างภาคเรียน และประเมินผลการเรียนรู้รายหมวดวิชา
- 2.4 การจัดทำแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ ต่อเนื่องโครงการและการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียน
- 2.5 การจัดทำแนวทางการเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาในโรงเรียน และการศึกษานอกโรงเรียนที่แบ่งเป็น ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา
- 2.6 การจัดทำแนวทางการเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาที่จัดเป็นหลักสูตร เฉพาะการศึกษาตามอัธยาศัยและการเทียบความรู้และประสบการณ์
- 2.7 การจัดทำแนวทางการเทียบโอนผลการเรียนจากหลักสูตรต่างประเทศ
- 2.8 การจัดทำแนวทางการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เช่น ทหารกองประจำการ อาสาสมัครสาธารณสุข ผู้นำท้องถิ่น แรงงานไทยที่ผ่าน

การทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ

2.9 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในโดยสถานศึกษาเอง และภายนอกโดยหน่วยงานภายนอก

2.10 การติดตามผลการดำเนินงาน โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่าง ปรัชญา หลักการ วัตถุประสงค์ เป้าหมายผลผลิตและผลลัพธ์ของการจัดกิจกรรมการศึกษานอก โรงเรียน

3. ด้านการบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคลเป็นภารกิจของผู้บริหารในการใช้ศิลปะและกลยุทธ์ดำเนิน กิจกรรมทั้งปวงที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรตั้งแต่การสรรหา คัดเลือก และบรรจุ การบำรุงรักษาเพื่อให้ ปัจจัยด้านบุคคลขององค์การเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ได้แก่ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 1 - 14)

3.1 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้งครูจ้างสอน เช่น ครูอาสาสมัคร ครูศูนย์ การเรียนชุมชน ศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา

3.2 การพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกประเภทและทุกระดับ โดยการประชุม สัมมนาและการอบรมทางไกล

3.3 ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกประเภทและทุกระดับมีบทบาท ภารกิจที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยได้อย่าง คล่องตัวและบริการรวดเร็ว

3.4 การกำกับ ติดตามผลและประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร

3.5 การจัดสวัสดิการ พิจารณาความดีความชอบ ตลอดจนการดำเนินการ ทางวินัย

4. ด้านการบริหารงบประมาณ

การบริหารงบประมาณเป็นภารกิจที่สำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องปฏิบัติตาม ระเบียบ ข้อบังคับและแนวปฏิบัติทั้งในระดับสถานศึกษา ระเบียบสำนักงบประมาณ ระเบียบ กระทรวงการคลัง ประกอบทั้งต้องปรับให้สอดคล้องกับระบบบริหารสถานศึกษาให้เป็นไปตาม เจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้แก่ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 1 - 14)

4.1 การจัดทำแผนการบริหารงบประมาณ โดยจัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผล

4.2 การประสานงานเพื่อระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษานอกโรงเรียนและ การศึกษาตามอัธยาศัย (ประสานเครือข่ายเพื่อการศึกษ)

4.3 การจัดระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณเพื่อการจัดการศึกษา นอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยทั้งภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน สถานประกอบการและองค์กรวิชาชีพต่าง ๆ

4.4 การจัดทำแผนปฏิบัติงานและงบประมาณ ให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย ผู้ด้อยโอกาสในพื้นที่ปฏิบัติงาน อาทิ กลุ่มผู้ใหญ่ไม่รู้หนังสือ กลุ่มผู้ใช้แรงงาน กลุ่มเกษตรกร กลุ่มผู้นำท้องถิ่น เป็นต้น

5. ด้านการบริหารงานทั่วไป

การบริหารงานทั่วไป ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้วางกรอบแนวคิดที่สำคัญในการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษา โดยมีจุดเน้นที่แตกต่างจากเดิม คือเน้นให้เป็นระบบที่ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระ และคล่องตัวในการบริหารทั้งการบริหารการเงิน สินทรัพย์และบุคลากรเพื่อให้มีหลักฐานเพื่อการตรวจสอบได้ สะดวกตลอดเวลาเพื่อความโปร่งใสและความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ได้แก่ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 1 - 14)

5.1 ลดขั้นตอนในการให้บริการแก่นักเรียน นักศึกษาและประชาชนทั่วไป

5.2 ส่งเสริม พัฒนาเครือข่าย ให้มีส่วนร่วมในการจัดหรือดำเนินการเองในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย

5.3 ประสานงานเครือข่ายเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาทิ บุคคล ครอบครัวและองค์กรชุมชน

5.4 สนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมนักศึกษา เช่น การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ประชาธิปไตย แนวทางการศึกษาและอาชีพ การป้องกันเอดส์และยาเสพติด เป็นต้น

ศูนย์บริการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นองค์กรหลักในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับการจัดการภาคประชาชน โดยใช้รูปแบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้บริการกลุ่มเป้าหมายประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียน อันจะนำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้และการพัฒนาอย่างยั่งยืน ด้วยการจัดการศึกษาพื้นฐาน การศึกษาอาชีพ และการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งเป็นภารกิจที่หนักเพราะประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีเป็นจำนวนมากแต่บุคลากรที่รับผิดชอบในแต่ละอำเภอมีจำนวนจำกัด ประกอบกับอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้มีไม่เพียงพอ สถานที่ปฏิบัติงานส่วนใหญ่ไม่เป็นเอกเทศต้องอาศัยอยู่กับห้องสมุดประชาชน

จากการปฏิรูปการศึกษาและปฏิรูประบบราชการ ได้ส่งผลให้มีปราชัย พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2526 ซึ่งมีผลกระทบทำให้กรมการศึกษานอกโรงเรียนเปลี่ยนสภาพเป็นสำนักบริหารการศึกษานอกโรงเรียน ถึงแม้จะพยายามแสดงบทบาทภาระหน้าที่ที่จะชี้ให้ฝ่ายนิติบัญญัติเห็นความสำคัญแต่ก็ไม่เป็นผล เพราะขัดกับ พ.ร.บ. ระเบียบราชการกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการมี 5 องค์กรหลักและภายใต้องค์กรหลักก็ให้มีส่วนราชการระดับสำนักเท่านั้น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 74 - 75) ซึ่งตามโครงสร้างสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน จะเห็นได้ว่า สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนอยู่ภายใต้การบริหารงานของสำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่กำกับดูแลการจัดการศึกษานอกโรงเรียนทั่วประเทศ โดยแบ่งเขตการบริหารออกเป็น 5 ภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคใต้ โดยมีศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเป็นผู้รับผิดชอบ ด้วยการกำกับดูแลศูนย์การศึกษานอกเรียนระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดภายในเขต ส่วนศูนย์การศึกษานอกเรียนระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จะกำกับดูแลศูนย์บริการการศึกษานอกเรียนระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า บทบาทและขอบเขตในการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกเรียนระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีหลักการสำคัญคือ การจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน โดยได้กำหนดให้มีการศึกษา 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในโรงเรียน การศึกษานอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย ประชาชนมีโอกาสได้รับการศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างทั่วถึงก็นับเป็นการสร้างโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนมากขึ้น โดยอาศัยหลักการบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักโดยตรง เป็นงานที่เป็นไปเพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเป็นงานที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาในทุก ๆ ด้าน อันจะส่งผลให้ต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ได้ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

มีนักการศึกษาหลายท่านได้ทำการวิจัยประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาไว้และเป็นที่น่าสนใจ ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอ ดังต่อไปนี้

บุชา ศรีสร้อย (2551 : 115 - 119) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 3 พบว่า 1) สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ปัญหาของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 3) ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 3 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 3 ไม่แตกต่างกัน 5) ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงาน แตกต่าง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 3 โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 6) งานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 3 ที่ควรได้รับการพัฒนาการมี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ และด้านการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการ แก่บุคคลครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

ชญญา พงษ์ชัย และคณะ (2554 : 36) ได้ทำการศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 2 โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านสื่อการเรียนการสอน รองลงมาคือ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ตามลำดับ สำหรับแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการด้านสื่อการเรียนการสอนควรเพิ่มงบประมาณ และขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ โดยการระดมทุนหรือรับบริจาค ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ควรจัดอบรมหรือสัมมนาให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งผู้บริหารและบุคลากรทาง

การศึกษา และจัดหาคู่มือรวมทั้งติดตามประเมินผลให้ความรู้ความเข้าใจทุกระยะ ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรมีการจัดอบรมให้แก่ครู สนับสนุนการไปศึกษาดูงาน และเพิ่มสื่อการเรียนการสอนเข้าช่วยในการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผลควรจัดอบรมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการวัดและประเมินผล ตลอดจนจัดหาหนังสือ คู่มือการวัดและประเมินผล และพัฒนาโปรแกรมช่วยในการวัดและประเมินผล

มงคลทิพย์ ใจอินผล (2554 : 83 - 84) ได้ศึกษาการดำเนินงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่าครูส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่าผู้บริหารได้อบรมในเรื่องการนำหลักสูตรไปใช้แก่ครูและบุคลากร ผู้บริหารมีการประชุมคณะครูเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจในเรื่องหลักสูตร และส่งเสริมให้ครูพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ผู้บริหารได้ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงสภาพชุมชนและท้องถิ่น ผู้บริหารได้แนะนำให้ครูนำทรัพยากรท้องถิ่นมาจัดทำสื่อการเรียนการสอน รวบรวมแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้และนักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ ผู้บริหารได้จัดให้มีสมุดบันทึกผลการนิเทศกับผู้รับการนิเทศ

วีระ สุบัติคำ และคณะ (2554 : 78) ได้ทำการศึกษาสภาพ และเปรียบเทียบระดับการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นปีที่ 1-2 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 รวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และด้านการวัดผลประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ในส่วนของผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 2 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่ในด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน มีความแตกต่างกัน

สุพรรณฉีกา สีสะอาด (2554 : 131) ได้ทำการศึกษาระดับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน ในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร และเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน ในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับสภาพการบริหารงานของโรงเรียนเอกชน ในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม

อยู่ในระดับมาก โดยมีด้านการแนะแนวการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ส่วนผลการศึกษาเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนของครูและผู้บริหารที่มีตำแหน่งหน้าที่ วุฒิการศึกษา และปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนระดับอนุบาลศึกษาในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

พนัส ด่วงเอก (2555 : 165 - 166) ได้ทำการศึกษาการปฏิบัติการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของครู วิชาการ โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก 2) ครูวิชาการที่มีเพศต่างกัน มีความเห็นว่าการปฏิบัติการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม รายด้าน และรายข้อ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก และส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน 3) ครูวิชาการที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีความเห็นว่าการปฏิบัติการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวม รายด้าน และรายข้อ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก และส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน 4) ครูวิชาการที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาต่างกัน มีความเห็นว่าการปฏิบัติการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม รายด้านและรายข้อ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก และส่วนใหญ่ไม่แตกต่าง

ทิมาพร ดิษฐเนตร (2556 : 127) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 พบว่า 1) การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามระดับช่วงชั้น โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

พนม ฉิมพลีพันธุ์ (2557 : 116) ได้ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดบุรีรัมย์ ตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 17 ด้าน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการพัฒนาสื่อและการใช้

เทคโนโลยีทางการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

งานวิจัยต่างประเทศ

มีนักการศึกษาหลายท่านได้ทำการวิจัยประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาไว้และเป็นที่น่าสนใจ ซึ่งผู้ศึกษาขอเสนอ ดังต่อไปนี้

มินูดิน (Minudin. 1987 : 2403 - A) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนรัฐซาบาห์ มาเลเซีย พบว่า ส่วนใหญ่ผู้บริหารเป็นหลักในการประเมินโครงการของโรงเรียน สนับสนุนให้ผู้ร่วมงานมีการศึกษาและประสบการณ์เพิ่มขึ้น กำหนดวัตถุประสงค์ของโรงเรียนอย่างชัดเจน

กูดฮาร์ท (Goodhart. 1991 : Abstract) ได้ศึกษาลักษณะของโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาของรัฐที่มีคุณภาพด้านวิชาการ โดยทำการศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านวิชาการ พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารในการบริหารจัดการองค์การ ความมีคุณธรรมจริยธรรมและความร่วมมือกันของบุคลากรครู มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน และส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพซึ่งกันและกัน

บอบเบทท์ (Bobbett. 1992 : Abstract) ได้ศึกษาเปรียบเทียบบรรยากาศด้านวิชาการในโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษา ที่ถือว่ามีคุณภาพอยู่ในระดับดี จำนวน 9 โรงเรียน พบว่า ระบบการบริหารจัดการในโรงเรียนมีส่วนสำคัญในการเพิ่มบรรยากาศที่ดีในโรงเรียน ครูในโรงเรียนเหล่านี้มีอิสระในการตัดสินใจสูง และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเต็มที่

ยูเนสโก (UNESCO. 1992 : 26) ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการในระดับมัธยมศึกษา ได้สรุปปัญหาการบริหารงานวิชาการด้านการใช้หลักสูตรของประเทศในทวีปเอเชีย ซึ่งได้แก่ ประเทศอัฟกานิสถาน บังกลาเทศ อินเดีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และศรีลังกา จากผลการวิจัยพบว่า การใช้หลักสูตรมีปัญหาหลายด้าน ได้แก่ การขาดแคลนเอกสารหลักสูตรของครูและผู้เกี่ยวข้องกับการอบรมครู การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การติดตามผลการใช้หลักสูตรของครู ประการสุดท้าย คือ ศูนย์พัฒนาหลักสูตรขาดการวางแผนที่ดีในการนำหลักสูตรไปใช้

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา หรืออาจกล่าวได้ว่าการบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจในการบริหารงานของโรงเรียน เพราะเป็นงานที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับผู้เรียนในการที่จะหาแนวทางหรือวิธีการที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนได้มีความรู้ความเข้าใจความสามารถพิเศษ มีทักษะ

ที่จะส่งเสริมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์เป้าหมายที่กำหนดไว้เป็นอย่างดีนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการรวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในแต่ละพื้นที่นั้นแม้ว่าจะมีความพร้อม ความต้องการ และสภาพแวดล้อมที่ต่างกันก็ตามการบริหารงาน วิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยนั้น ยังอาศัยกรอบของกฎหมายที่ กำหนดอำนาจหน้าที่และภารกิจในการบริหารงานวิชาการ โดยยึดโครงสร้างการบริหารงานวิชาการ 12 ด้าน เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียน ให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีคุณภาพ ชีวิตที่ยั่งยืนต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีขั้นตอนดำเนินงาน ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวนทั้งสิ้น 426 คน (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2558 : 139 - 155)

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการสุ่มจากประชากรโดยการกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางเจจี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 608 ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 148 - 149) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 205 คน การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - stage Random Sampling) (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 158) ดังมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. สุ่มอำเภอหรือศูนย์จาก 23 ศูนย์มาร้อยละ 50 ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลาก ได้ชื่ออำเภอมา 12 อำเภอหรือศูนย์
2. ทำการสุ่มตัวอย่างให้กระจายไปทั้ง 12 อำเภอหรือศูนย์ ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลาก รายละเอียดของประชากรและกลุ่มตัวอย่างปรากฏในตาราง 3.1

ตาราง 3.1 จำนวนประชากรศูนย์ กลุ่มตัวอย่างศูนย์ ประชากรครูจากที่สุ่มมาได้ และกลุ่มตัวอย่าง
ครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษา
จากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์

ประชากรศูนย์	กลุ่มตัวอย่างศูนย์	ประชากรครู จากศูนย์ที่สุ่ม มาได้	กลุ่ม ตัวอย่างครู
1. ศูนย์ กศน. อำเภอเมืองบุรีรัมย์	ศูนย์ กศน.อำเภอเมืองบุรีรัมย์	52	38
2. ศูนย์ กศน. อำเภอกระสัง	ศูนย์ กศน.อำเภอกระสัง	26	19
3. ศูนย์ กศน. อำเภอคูเมือง	ศูนย์ กศน.อำเภอคูเมือง	18	13
4. ศูนย์ กศน. อำเภอแคนดง	ศูนย์ กศน.อำเภอนางรอง	17	12
5. ศูนย์ กศน. อำเภอนางรอง	ศูนย์ กศน.อำเภอนาโพธิ์	20	14
6. ศูนย์ กศน. อำเภอนาโพธิ์	ศูนย์ กศน.อำเภอประโคนชัย	29	21
7. ศูนย์ กศน. อำเภอบ้านกรวด	ศูนย์ กศน.อำเภอพุทไธสง	11	8
8. ศูนย์ กศน. อำเภอประโคนชัย	ศูนย์ กศน.อำเภอเฉลิมพระเกียรติ	13	9
9. ศูนย์ กศน. อำเภอปะคำ	ศูนย์ กศน.อำเภอสตึก	36	26
10. ศูนย์ กศน. อำเภอพุทไธสง	ศูนย์ กศน.อำเภอหนองกี่	23	17
11. ศูนย์ กศน. อำเภอละหานทราย	ศูนย์ กศน.อำเภอหนองหงส์	21	15
12. ศูนย์ กศน. อำเภอลำปลายมาศ	ศูนย์ กศน.อำเภอชำนิ	18	13
13. ศูนย์ กศน. อำเภอสตึก			
14. ศูนย์ กศน. อำเภอหนองกี่			
15. ศูนย์ กศน. อำเภอหนองหงส์			
16. ศูนย์ กศน. อำเภอชำนิ			
17. ศูนย์ กศน. อำเภอโนนดินแดง			
18. ศูนย์ กศน. อำเภอโนนสุวรรณ			
19. ศูนย์ กศน. อำเภอ บ้านใหม่ไชยพจน์			

ตาราง 3.1 (ต่อ)

สถานศึกษา	กลุ่มตัวอย่างศูนย์	ประชากรครูจากศูนย์ที่สุ่มมาได้	กลุ่มตัวอย่างครู
20. ศูนย์ กศน. อำเภอพลับพลาชัย			
21. ศูนย์ กศน. อำเภอห้วยราช			
22. ศูนย์ กศน. อำเภอเฉลิมพระเกียรติ			
23. ศูนย์ กศน. อำเภอบ้านด่าน			
รวม	12	284	205

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสำรวจรายการ โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมาย ✓ ลงในวงเล็บ ( ) หน้าข้อความ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 12 ด้าน

โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของ Likert กำหนดค่าของระดับความคิดเห็นไว้ 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับมาก
3	หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

วิธีการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารตำราและรายงานวิจัย เป็นการศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎี แนวคิด หลักการ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการและหลักการสร้างแบบสอบถามจากเอกสาร ตำราต่างๆ

2. ร่างแบบสอบถามแล้วเสนอให้ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ได้ตรวจสอบเพื่อพิจารณา ตรวจสอบแก้ไขเนื้อหาและสำนวนภาษาที่ใช้ ตลอดจนความถูกต้องเหมาะสม

3. นำเสนอแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ พิจารณาความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนี ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับพฤติกรรมที่ต้องการทราบ (Index of Item - Objective Congruence : IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่

3.1 นางกัญชากัด มนัสกรกิจ วุฒิการศึกษา ศษ.ม. (สังคมศาสตร์เพื่อ การพัฒนา) ตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

3.2 นายกฤตกร เศษะกุล วุฒิการศึกษา กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) ตำแหน่ง ครูชำนาญการ โรงเรียนบ้านราษฎร์นิยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา

3.3 นายณัฐภัทร ปองนาน วุฒิการศึกษา ศษ.ม. (วิจัยและประเมินผลการศึกษา) ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนมิตรภาพโนนสมบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผล

ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และพิจารณาความเหมาะสม ของสำนวนภาษาที่ใช้สื่อความหมายให้ชัดเจนและใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of congruence : IOC) โดยกำหนดไว้ ดังนี้

ถ้าเห็นว่า	สอดคล้อง	ให้คะแนน	+ 1
ถ้าเห็นว่า	ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน	0
ถ้าเห็นว่า	ไม่สอดคล้อง	ให้คะแนน	- 1

จากนั้นนำค่าคะแนนของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อมารวมกันเพื่อหาค่าความสอดคล้องจาก

$$IOC = \sum R/N$$

เมื่อ	IOC	คือ	ดัชนีความสอดคล้อง
	R	คือ	คะแนนความคิดเห็น
	N	คือ	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

4. ผลปรากฏว่าผ่านเกณฑ์ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ โดยมีค่า (Index of Item Objective Congruence : IOC) ตั้งแต่ 0.67 – 1.00 และมีการปรับปรุงตามข้อเสนอของผู้เชี่ยวชาญหลังจากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง เพื่อที่จะได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

5. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดสุรินทร์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

6. การหาค่าอำนาจจำแนก โดยการวิเคราะห์แบบสอบถามเป็นรายข้อ หาค่าคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแต่ละข้อ ทั้งกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ ทดสอบความแตกต่างโดยใช้ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ .05 หรือถ้าค่า t มีค่า 1.75 ขึ้นไป ถือว่ามีอำนาจจำแนกสูง อยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ ผลปรากฏว่ามีค่า t ตั้งแต่ 2.075 ถึง 4.291

7. นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อ 6 มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ผลปรากฏว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.897 ซึ่งมีค่าสูง

8. นำไปจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประสานงานกับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อขอหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล
2. นำแบบสอบถามไปดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองและรวบรวมแบบสอบถามที่ตอบเสร็จเรียบร้อยแล้ว เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล
3. กรณีไม่ได้รับแบบสอบถามตามกำหนด ผู้วิจัยติดตามด้วยตนเองเพื่อให้ได้แบบสอบถามคืนทั้งหมดหรือให้ได้มากที่สุด ผลปรากฏว่าแบบสอบถามจำนวน 205 ฉบับ เก็บรวบรวมมาได้จำนวน 205 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
2. กรอกรหัสแบบสอบถาม
3. กำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อแล้วบันทึกข้อมูล
4. ประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และวิเคราะห์ข้อมูล

แต่ละส่วนดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยการหาความถี่ ค่าร้อยละ และนำเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

4.2 ศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยมาแปลความหมาย โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2554 : 100)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 ความหมาย มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 ความหมาย มีความคิดเห็นในมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 ความหมาย มีความคิดเห็นในปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 ความหมาย มีความคิดเห็นในน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 ความหมาย มีความคิดเห็นในน้อยที่สุด

4.3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t - test : Independent) เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง กำหนดความมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

4.4 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe')

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 ดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC)

1.2 อำนาจจำแนกแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยใช้ สถิติ t - test : Independent

1.3 ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้สูตรการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

2. สถิติพื้นฐาน

2.1 ร้อยละ (Percentage)

2.2 ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean)

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมุติฐาน

3.1 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ โดยการทดสอบค่าที่แบบกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Samples t - test) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

3.2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ประสพการณ์ในการปฏิบัติงาน ใช้การวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe') เมื่อพบความแตกต่างในแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจึงทำการทดสอบรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe')

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกกระบวน และการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
df	แทน	องศาความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F-distribution
SS	แทน	ผลบวกกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสอง (Mean Squares)
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ใช้เครื่องมือคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการ ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ในการ ปฏิบัติงาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 รายละเอียดของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์เป็นรายละเอียด เกี่ยวกับเพศ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะปรากฏดังตาราง 4.1 ดังนี้

ตาราง 4.1 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ ในการปฏิบัติงาน

ลักษณะของตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	83	40.50
1.2 หญิง	122	59.50
2. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน		
2.1 น้อยกว่า 5 ปี	46	22.44
2.2 5 - 10 ปี	104	50.73
2.3 ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป	55	26.83
รวม	205	100

จากตาราง 4.1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 205 คน เมื่อจำแนกตามเพศ ประกอบด้วยเพศชาย จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 40.50 เพศหญิง จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 59.50 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน จะมีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 22.44 ประสบการณ์ 5 - 10 ปี จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 50.73 และประสบการณ์ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 26.83

ตอนที่ 2 การศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งปรากฏดังตาราง 4.2 ถึง 4.14 ดังนี้

ตาราง 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงาน วิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมและรายด้าน

ข้อ	สภาพการบริหารงานวิชาการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
1	ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.27	0.58	มาก	2
2	ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้	4.23	0.69	มาก	5
3	ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน	4.25	0.67	มาก	4
4	ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา	4.01	0.69	มาก	12
5	ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี	4.07	0.67	มาก	11
6	ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	4.08	0.68	มาก	10
7	ด้านการนิเทศการศึกษา	4.17	0.70	มาก	7
8	ด้านการแนะแนวการศึกษา	4.13	0.61	มาก	9
9	ด้านการพัฒนาระบบการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา	4.26	0.63	มาก	3

ตาราง 4.2 (ต่อ)

ข้อ	สภาพการบริหารงานวิชาการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
10	ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการ แก่ชุมชน	4.20	0.60	มาก	6
11	ด้านการประสานความร่วมมือ ในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น	4.16	0.62	มาก	8
12	ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงาน วิชาการแก่บุคลากร ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงานและสถาบันการศึกษาอื่น	4.37	0.63	มาก	1
รวมเฉลี่ย		4.18	0.56	มาก	

จากตาราง 4.2 พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) และเมื่อพิจารณาเป็น รายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดด้านการส่งเสริมและสนับสนุน งานวิชาการแก่บุคลากร ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงานและสถาบันการศึกษาอื่น ($\bar{X} = 4.37$) รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.27$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.01$)

ตาราง 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
1	ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง และสภาพปัญหาความต้องการของชุมชน	4.27	0.54	มาก	3
2	จัดทำโครงสร้างหลักสูตร และสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์	4.31	0.70	มาก	1
3	นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน	4.30	0.72	มาก	2
4	นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตร	4.23	0.69	มาก	4
5	มีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหลักสูตรเดิมให้ได้ผลดียิ่งขึ้น	4.22	0.69	มาก	5
รวมเฉลี่ย		4.27	0.58	มาก	

จากตาราง 4.3 พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 2 จัดทำโครงสร้างหลักสูตร และสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.31$) รองลงมาคือ ข้อ 3 นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.30$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 5 มีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหลักสูตรเดิมให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ($\bar{X} = 4.22$)

ตาราง 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงาน
วิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงาน
ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์
ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
6	มีการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้อง กับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน	4.23	0.72	มาก	2
7	มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ จากประสบการณ์จริง	4.20	0.81	มาก	4
8	มีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ	4.29	0.82	มาก	1
9	ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์	4.18	0.75	มาก	5
10	มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัด บรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้	4.23	0.80	มาก	3
รวมเฉลี่ย		4.23	0.69	มาก	

จากตาราง 4.4 พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ
การศึกษตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก
($\bar{X} = 4.23$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ
ข้อ 8 มีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ($\bar{X} = 4.29$) รองลงมาคือ ข้อ 6 มีการจัดเนื้อหา
สาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.23$) ส่วนข้อที่มี
ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 9 ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์($\bar{X} =$
4.18)

ตาราง 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
11	มีการกำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาตามหลักสูตรสถานศึกษา	4.26	0.74	มาก	3
12	มีการวัดผล ประเมินผล เทียบโอนประสบการณ์และอนุมัติผลการเรียน	4.27	0.82	มาก	2
13	มีการประเมินผลการเรียนรายบุคคลและจัดให้มีการซ่อมเสริมกรณี que ผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน	4.21	0.76	มาก	5
14	มีการพัฒนาเครื่องมือในการวัดและประเมินผล	4.27	0.75	มาก	1
15	มีการจัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนเพื่อใช้ในการอ้างอิงตรวจสอบและใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน	4.23	0.84	มาก	4
รวมเฉลี่ย		4.25	0.67	มาก	

จากตาราง 4.5 พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 14 มีการพัฒนาเครื่องมือในการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.27$) รองลงมาคือ ข้อ 12 มีการวัดผล ประเมินผล เทียบโอนประสบการณ์ และอนุมัติผลการเรียน ($\bar{X} = 4.27$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 13 มีการประเมินผลการเรียนรายบุคคล และจัดให้มีการซ่อมเสริมกรณี que ผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ($\bar{X} = 4.21$)

ตาราง 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
16	ศึกษาวิเคราะห์ วิจัย พัฒนาคุณภาพงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	4.09	0.79	มาก	1
17	มีการนำนโยบายและแนวทางการใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทำงานของครูและนักเรียน	4.03	0.81	มาก	2
18	มีการพัฒนาครูและนักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นสำคัญ	4.00	0.79	มาก	4
19	มีการรวบรวม เผยแพร่ และพัฒนาผลการวิจัยเพื่อการเรียนรู้ รวมทั้งสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	3.93	0.78	มาก	5
20	เผยแพร่ผลงานวิจัยกับสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	4.01	0.81	มาก	3
รวมเฉลี่ย		4.01	0.69	มาก	

จากตาราง 4.6 พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 16 ศึกษาวิเคราะห์ วิจัย พัฒนาคุณภาพงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ($\bar{X} = 4.09$) รองลงมาคือ ข้อ 17 มีการนำนโยบายและแนวทางการใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทำงานของครูและนักเรียน ($\bar{X} = 4.03$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 19 มีการรวบรวม เผยแพร่ และพัฒนาผลการวิจัยเพื่อการเรียนรู้ รวมทั้งสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.93$)

ตาราง 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
21	ศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน	4.00	0.74	มาก	5
22	ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน	4.04	0.81	มาก	4
23	จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการเรียนการสอน	4.09	0.70	มาก	2
24	ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่น	4.12	0.80	มาก	1
25	ประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.09	0.82	มาก	3
รวมเฉลี่ย		4.07	0.67	มาก	

จากตาราง 4.7 พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 24 ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่น ($\bar{X} = 4.12$) รองลงมาคือ ข้อ 23 จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.09$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 21 ศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.00$)

ตาราง 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
26	สำรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	4.18	0.81	มาก	1
27	จัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้	4.15	0.79	มาก	2
28	มีการพัฒนาห้องสมุดชุมชน หรือห้องสมุด เคลื่อนที่ห้องคอมพิวเตอร์อินเทอร์เน็ต ศูนย์วิชาการ และสวนสุขภาพ	4.13	0.82	มาก	3
29	จัดแหล่งเรียนรู้ภายในศูนย์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้	4.00	0.71	มาก	4
30	จัดให้มีการนำผู้เรียนไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ ภายนอก	3.98	0.75	มาก	5
รวมเฉลี่ย		4.08	0.68	มาก	

จากตาราง 4.8 พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 26 สำรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ($\bar{X} = 4.18$) รองลงมาคือ ข้อ 27 จัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.15$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 30 จัดให้มีการนำผู้เรียนไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ภายนอก ($\bar{X} = 3.98$)

ตาราง 4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการนิเทศการศึกษา โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านการนิเทศการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
31	จัดระบบการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอน	4.06	0.80	มาก	5
32	ดำเนินการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย	4.10	0.77	มาก	4
33	ประเมินผลการจัดระบบและกระบวนการนิเทศ	4.26	0.77	มาก	1
34	มีการสร้างความตระหนักให้แก่ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจกระบวนการนิเทศภายใน	4.20	0.78	มาก	3
35	มีการทำงานร่วมกัน โดยใช้เหตุผลในการนิเทศเป็นการพัฒนาปรับปรุงวิธีการปรับปรุงวิธีการทำงานของแต่ละบุคคลให้มีคุณภาพ	4.24	0.76	มาก	2
รวมเฉลี่ย		4.17	0.70	มาก	

จากตาราง 4.9 พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการนิเทศการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 33 ประเมินผลการจัดระบบและกระบวนการนิเทศ ($\bar{X} = 4.26$) รองลงมาคือ ข้อ 35 มีการทำงานร่วมกัน โดยใช้เหตุผลในการนิเทศเป็นการพัฒนาปรับปรุงวิธีการปรับปรุงวิธีการทำงานของแต่ละบุคคลให้มีคุณภาพ ($\bar{X} = 4.24$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 31 จัดระบบการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.06$)

ตาราง 4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการแนะแนวการศึกษา โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านการแนะแนวการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
36	มีการจัดระบบงานข้อมูลสารสนเทศ การแนะแนว และการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.07	0.71	มาก	5
37	มีการสร้างความตระหนักให้ครูทุกคนเห็นคุณค่าของการแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.16	0.72	มาก	2
38	ส่งเสริมและพัฒนาให้ครูได้รับความรู้เพิ่มเติมในเรื่องจิตวิทยาการแนะแนว และการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.14	0.72	มาก	3
39	ดูแล กำกับ นิเทศ ติดตาม สนับสนุนการดำเนินงานแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ	4.12	0.69	มาก	4
40	ส่งเสริมความร่วมมือและความเข้าใจอันดีระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อให้สามารถบูรณาการ ในการจัดการเรียนรู้และเชื่อมโยงสู่การดำรงชีวิตประจำวัน	4.17	0.78	มาก	1
รวมเฉลี่ย		4.13	0.61	มาก	

จากตาราง 4.10 พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการแนะแนวการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.13$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 40 ส่งเสริมความร่วมมือและความเข้าใจอันดีระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อให้สามารถบูรณาการ ในการจัดการเรียนรู้และเชื่อมโยงสู่การดำรงชีวิตประจำวัน ($\bar{X}=4.17$) รองลงมาคือ ข้อ 37 มีการสร้างความตระหนักให้ครูทุกคนเห็นคุณค่าของการแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{X}=4.16$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 36 มีการจัดระบบงานข้อมูลสารสนเทศ การแนะแนวและการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{X}=4.07$)

ตาราง 4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
41	มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และความต้องการของชุมชน	4.35	0.76	มาก	2
42	จัดระบบบริหารและสารสนเทศ โดยจัดโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนางานและการสร้างระบบประกันคุณภาพภายใน	4.20	0.77	มาก	4
43	มีการจัดทำแผนสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษามีการดำเนินการตามแผนพัฒนาสถานศึกษาในการดำเนิน โครงการ/กิจกรรม	4.16	0.79	มาก	5
44	มีการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนดเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก	4.25	0.76	มาก	3
45	จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี (SAR) และสรุปรายงานประจำปี เผยแพร่ต่อสาธารณชน	4.36	0.75	มาก	1
รวมเฉลี่ย		4.26	0.63	มาก	

จากตาราง 4.11 พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.26$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับ

มากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 45 จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี (SAR) และสรุปรายงานประจำปี เผยแพร่ต่อสาธารณชน ($\bar{X}=4.36$) รองลงมาคือ ข้อ 41 มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติมาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และความ ต้องการของชุมชน ($\bar{X}=4.35$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 43 มีการจัดทำแผนสถานศึกษาที่ มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษามีการดำเนินการตามแผนพัฒนาสถานศึกษาในการดำเนิน โครงการ/ กิจกรรม ($\bar{X}=3.82$)

ตาราง 4.12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงาน วิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
46	สำรวจความต้องการความรู้ทางวิชาการของชุมชน	4.21	0.70	มาก	2
47	จัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุ ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กร เอกชน สถาบันศาสนาสถานประกอบการ และสถาบันอื่น	4.17	0.69	มาก	4
48	ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยการจัดกระบวนการ เรียนรู้ภายในชุมชน	4.11	0.71	มาก	5
49	ส่งเสริมให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ	4.21	0.72	มาก	3
50	พัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและ ความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างชุมชน	4.32	0.74	มาก	1
รวมเฉลี่ย		4.20	0.60	มาก	

จากตาราง 4.12 พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 50 พัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งหา วิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างชุมชน ($\bar{X} = 4.32$) รองลงมาคือ ข้อ 46 สำรวจความต้องการความรู้ทางวิชาการของชุมชน ($\bar{X} = 4.21$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 48 ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน ($\bar{X} = 4.11$)

ตาราง 4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงาน วิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนา วิชาการกับสถานศึกษาอื่น	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
51	มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจน วิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อ เสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน	4.26	0.73	มาก	1
52	เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับ ชุมชนตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐ และเอกชน	4.12	0.71	มาก	3
53	ให้บริการด้านวิชาการที่สามารถเชื่อมโยงหรือ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับแหล่งวิชาการ	4.09	0.73	มาก	5
54	จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรม การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับศิษย์เก่า	4.21	0.71	มาก	2
55	มีการประชุมชี้แจงนักศึกษา มีการปฏิบัติงาน ร่วมกับชุมชนร่วมกิจกรรมกับสถาบันการศึกษาอื่น	4.10	0.73	มาก	4
รวมเฉลี่ย		4.16	0.62	มาก	

จากตาราง 4.13 พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของ ศูนย์การศึกษาออกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับ สถานศึกษาอื่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับ มากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 51 มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจน วิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน ($\bar{X} = 4.26$) รองลงมาคือ ข้อ 54 จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการสร้างความสัมพันธ์อันดี กับศิษย์เก่า ($\bar{X} = 4.21$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 53 ให้บริการด้านวิชาการที่สามารถ เชื่อมโยงหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับแหล่งวิชาการ ($\bar{X} = 4.09$)

ตาราง 4.14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงาน วิชาการของศูนย์การศึกษาออกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคลากร ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันการศึกษาอื่น โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่ บุคลากร ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันการศึกษาอื่น	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
56	สำรวจความต้องการสนับสนุนงานวิชาการของ บุคลากร ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	4.29	0.70	มาก	5
57	ส่งเสริมการพัฒนาวิชาการในการจัดการศึกษา ของบุคลากร ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	4.39	0.73	มาก	3
58	ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษา ของบุคลากร ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	4.44	0.70	มาก	1

ตาราง 4.14 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคลากร ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันการศึกษาอื่น	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
59	มีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจต่อบุคลากร ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ	4.33	0.69	มาก	4
60	มีการศึกษาและวิเคราะห์ จัดทำ ตรวจสอบ และประเมินผล ระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับรู้และถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน	4.41	0.74	มาก	2
รวมเฉลี่ย		4.37	0.63	มาก	

จากตาราง 4.14 พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตั้งกักสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคลากร ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันการศึกษาอื่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 58 มีส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคลากร ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.44$) รองลงมาคือ ข้อ 60 มีการศึกษาและวิเคราะห์ จัดทำ ตรวจสอบ และประเมินผล ระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับรู้และถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน ($\bar{X} = 4.41$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 56 สำรวจความต้องการสนับสนุนงานวิชาการของบุคลากร ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.29$)

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งปรากฏดังตาราง 4.15 – 4.22
ดังนี้

ตาราง 4.15 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ
โดยรวมและรายด้าน

การบริหารงานวิชาการ	ชาย		หญิง		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา	4.16	0.66	4.34	0.49	2.118*
2. ด้านการพัฒนากระบวนการ การเรียนรู้	4.21	0.79	4.24	0.61	0.296
3. ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน	4.16	0.73	4.31	0.62	1.614
4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษา	3.89	0.72	4.09	0.66	2.108*
5. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี	3.99	0.71	4.12	0.65	1.378
6. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	3.99	0.70	4.16	0.66	1.690
7. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.10	0.72	4.21	0.68	1.138
8. ด้านการแนะแนวการศึกษา	4.07	0.68	4.18	0.56	1.266
9. ด้านการพัฒนาระบบ การประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา	4.23	0.68	4.29	0.60	0.706

ตาราง 4.15 (ต่อ)

การบริหารงานวิชาการ	ชาย		หญิง		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
10. ด้านการส่งเสริมความรู้ ด้านวิชาการแก่ชุมชน	4.19	0.65	4.21	0.57	0.179
11. ด้านการประสานความ ร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ กับสถานศึกษาอื่น	4.14	0.62	4.18	0.62	0.443
12. ด้านการส่งเสริม และสนับสนุนงานวิชาการ แก่บุคลากร ครอบคลุม องค์กร หน่วยงาน และสถาบันการศึกษาอื่น	4.44	0.66	4.33	0.59	-1.227
รวมเฉลี่ย	4.13	0.62	4.22	0.52	1.147

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตาราง 4.15 พบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์
การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกกระบวน
และการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ระหว่างเพศชาย และเพศหญิง โดยรวมไม่แตกต่างกัน
เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนา
คุณภาพการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.16 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์
ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้าน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา				
ระหว่างกลุ่ม	0.776	2	0.388	1.169
ภายในกลุ่ม	67.058	202	0.332	
รวม	67.834	204		
2. ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อ				
ระหว่างกลุ่ม	1.990	2	0.995	2.130
ภายในกลุ่ม	94.358	202	0.467	
รวม	96.348	204		
3. ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผล การเรียน				
ระหว่างกลุ่ม	3.965	2	1.982	4.624*
ภายในกลุ่ม	86.608	202	0.429	
รวม	90.572	204		
4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา				
ระหว่างกลุ่ม	3.965	2	1.473	3.188
ภายในกลุ่ม	86.608	202	0.462	
รวม	90.572	204		
5. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี				
ระหว่างกลุ่ม	7.562	2	3.781	8.988**
ภายในกลุ่ม	84.976	202	0.421	
รวม	92.538	204		

ตาราง 4.16 (ต่อ)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
6. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้				
ระหว่างกลุ่ม	4.379	2	2.190	4.909**
ภายในกลุ่ม	90.104	202	0.446	
รวม	94.483	204		
7. ด้านการนิเทศการศึกษา				
ระหว่างกลุ่ม	0.571	2	0.285	0.585
ภายในกลุ่ม	98.534	202	0.488	
รวม	99.104	204		
8. ด้านการแนะแนวการศึกษา				
ระหว่างกลุ่ม	4.287	2	2.143	5.976**
ภายในกลุ่ม	72.450	202	0.359	
รวม	76.736	204		
9. ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา				
ระหว่างกลุ่ม	2.353	2	1.177	2.995
ภายในกลุ่ม	79.357	202	0.393	
รวม	81.710	204		
10. ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน				
ระหว่างกลุ่ม	3.012	2	1.506	4.281*
ภายในกลุ่ม	71.067	202	0.352	
รวม	74.079	204		
11. ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น				
ระหว่างกลุ่ม	1.670	2	0.835	2.221
ภายในกลุ่ม	75.968	202	0.376	
รวม	77.638	204		

ตาราง 4.16 (ต่อ)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
12. ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการ แก่นุคสถาน ครอบครัว ครอบครัว องคักร หน่วยงาน และสถาบันการศึกษาอื่น				
ระหว่างกลุ่ม	2.193	2	1.096	2.856
ภายในกลุ่ม	77.545	202	0.384	
รวม	79.738	204		
รวมทุกด้าน				
ระหว่างกลุ่ม	2.293	2	1.146	3.746*
ภายในกลุ่ม	61.812	202	0.306	
รวม	64.105	204		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตาราง 4.16 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และด้านการแนะแนวการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.17 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์
ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี				
ระหว่างกลุ่ม	7.562	2	3.781	8.988**
ภายในกลุ่ม	84.976	202	0.421	
รวม	92.538	204		
ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้				
ระหว่างกลุ่ม	4.379	2	2.190	4.909**
ภายในกลุ่ม	90.104	202	0.446	
รวม	94.483	204		
ด้านการแนะแนวการศึกษา				
ระหว่างกลุ่ม	4.287	2	2.143	5.976**
ภายในกลุ่ม	72.450	202	0.359	
รวม	76.736	204		
ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน				
ระหว่างกลุ่ม	3.965	2	1.982	4.624*
ภายในกลุ่ม	86.608	202	0.429	
รวม	90.572	204		
ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน				
ระหว่างกลุ่ม	3.012	2	1.506	4.281*
ภายในกลุ่ม	71.067	202	0.352	
รวม	74.079	204		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตาราง 4.17 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และด้านการแนะแนวการศึกษา ส่วนด้านที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน และด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

เพื่อให้ทราบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการแนะแนวการศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน จึงทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ตามวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffé Method) ปรากฏดังตาราง 4.18 ถึงตาราง 4.22

ตาราง 4.18 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน เป็นรายคู่

ประสบการณ์ ในการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 5 ปี	5 - 10 ปี	มากกว่า 10 ปีขึ้นไป
		3.77	4.24	3.99
ต่ำกว่า 5 ปี	3.77	-	0.47**	0.22
5 - 10 ปี	4.24		-	0.25
มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	3.99			-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.18 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 5 - 10 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 5 - 10 ปีมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.19 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน เป็นรายคู่

ประสบการณ์ ในการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 5 ปี	5 - 10 ปี	มากกว่า 10 ปีขึ้นไป
		3.94	4.23	3.93
ต่ำกว่า 5 ปี	3.94	-	0.29	0.01
5 - 10 ปี	4.23		-	0.30*
มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	3.93			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.19 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 5 - 10 ปี และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 5 - 10 ปีมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.20 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการแนะแนวการศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน เป็นรายคู่

ประสบการณ์ ในการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 5 ปี	5 - 10 ปี	มากกว่า 10 ปีขึ้นไป
		3.87	4.23	4.15
ต่ำกว่า 5 ปี	3.87	-	0.36**	0.28
5 - 10 ปี	4.23		-	0.08
มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	4.15			-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.20 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 5 - 10 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการแนะแนวการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 5 - 10 ปีมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.21 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน เป็นรายคู่

ประสบการณ์ ในการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 5 ปี	5 - 10 ปี	มากกว่า 10 ปีขึ้นไป
		4.00	4.29	4.38
ต่ำกว่า 5 ปี	4.00	-	0.29*	0.38*
5 - 10 ปี	4.29		-	0.09
มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	4.38			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.21 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 5 - 10 ปี และครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไปมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.22 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการส่งเสริมความรู้ ด้านวิชาการแก่ชุมชนจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน เป็นรายคู่

ประสบการณ์ ในการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 5 ปี	5 - 10 ปี	มากกว่า 10 ปีขึ้นไป
		3.99	4.28	4.24
ต่ำกว่า 5 ปี	3.99	-	0.29*	0.25
5 - 10 ปี	4.28		-	0.04
มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	4.24			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.22 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 5-10 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการส่งเสริมความรู้ ด้านวิชาการแก่ชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 5 - 10 ปีมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกกระบวน และการศึกษตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกกระบวนและการศึกษตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ
  - 6.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
  - 6.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ความมุ่งหมายของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกกระบวนและการศึกษตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกกระบวนและการศึกษตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกกระบวนและการศึกษตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่างกัน

2. ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวนทั้งสิ้น 426 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มประชากร โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 608 ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2542 : 148 - 149) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 205 คน โดยการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับฉลาก (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยได้รับคำปรึกษาจากที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ ให้คำแนะนำในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสุรินทร์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยทดสอบด้วย t-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 หรือถ้าค่า t มีค่า 1.75 ขึ้นไป ถือว่ามีอำนาจจำแนกผ่านเกณฑ์ผลปรากฏว่าได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 2.075 ถึง 4.291 และหาความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาค ผลปรากฏว่าค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.897 และนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวม โดยส่งแบบสอบถามยังครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 205 ฉบับ และได้รับกลับคืนมา จำนวน 205 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

4.1 การศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) หার้อยละ (Percentage) เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

4.2 การศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การแปลความหมายและการจัดอันดับความคิดเห็น เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

4.3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test) เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง กำหนดความมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

4.4 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe') แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการมุ่งศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ครูมีความเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ

และการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และด้านการแนะแนวการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการวัดผลประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากว่างานวิชาการเป็นงานหลัก จึงเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ สำหรับการบริหารงานวิชาการในยุคปฏิรูปการศึกษา สถานศึกษาจะมีโอกาสในการตัดสินใจมากขึ้น ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักการกระจายอำนาจทางการศึกษาที่ให้สถานศึกษารับผิดชอบการบริหารงานวิชาการโดยตรง โดยมีปัจจัยความสำเร็จของงานวิชาการคือ ผู้บริหาร

สถานศึกษาและครูจะต้องรู้ เข้าใจ และมีทักษะงานบริหารวิชาการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552 : 4) จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ความคิดเห็นของครูต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับบุชา ศรีสร้อย (2551 : 115 – 119) ที่ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนคร เขต 3 พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนคร เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับวีระ สุบัติคำ และคณะ (2554 : 78) ได้ทำการศึกษาสภาพ และเปรียบเทียบระดับการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นปีที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่าสภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 รวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับสุพรรณิภา สีสอาด (2554 : 131) ได้ทำการศึกษาระดับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน ในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร และเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน ในเขตบางกอกน้อยกรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับสภาพการบริหารงานของโรงเรียนเอกชน ในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับพนัส ค้วงเอก (2555 : 165 - 166) ได้ทำการศึกษาการปฏิบัติการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานบุรีรัมย์ เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของครูวิชาการ โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับพนม ฉิมพลีพันธุ์ (2557 : 116) ได้ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดบุรีรัมย์ ตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 17 ด้าน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งอาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนได้บริหารสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 สถานศึกษามีการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมโดยให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และสถานศึกษาได้ส่งครูเข้ารับการอบรมการบริหารงานวิชาการให้มีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 4) ได้กำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษา และครูต้องรู้เข้าใจและมีทักษะเกี่ยวกับงานบริหารวิชาการในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี การเรียนรู้ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ กระบวนการการวัดประเมินผลและวิจัย ระบบประกันคุณภาพ ภายใน เป็นเหตุผลที่ครูเพศชายและเพศหญิงมีความคิดต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพนัส ค้วงเอก (2555 : 165 - 166) ได้ทำการศึกษาการปฏิบัติการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่าครูวิชาการที่มีเพศต่างกัน มีความเห็นว่าการปฏิบัติการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมรายด้านและราย ข้อ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากและส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่าจะมีความรู้ ความเข้าใจ การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อย อีกทั้งยังได้เข้ารับการอบรมในด้านการบริหาร งานวิชาการ และประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนตาม หลักสูตร การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนมากกว่า ส่งผลให้ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพสภาพการบริหารงานวิชาการแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทิมาพร ดิษฐเนตร (2557 : 127) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของบุชา ศรีสร้อย (2551 : 115 - 119) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร เขต 3 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตั้งกักสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะสำหรับบุคลากรและหน่วยงานทางการศึกษาอื่นที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้ปัญหาการมีส่วนร่วมในหน่วยงาน โรงเรียน ศูนย์การศึกษาลดลง และเป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุงเพื่อประโยชน์การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหลักสูตรเดิมให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ดังนั้น ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรมีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหลักสูตรเดิมให้ได้ผลดียิ่งขึ้น มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เพราะหลักสูตรสถานศึกษาเป็นหลักสูตรที่สถานศึกษานำไปพัฒนาเด็กและเยาวชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนั้น ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรมีการจัดกระบวนการเรียนรู้แก่ผู้เรียนโดยปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้คู่คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

1.3 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีการประเมินผลการเรียนรายบุคคลและจัดให้มีการซ่อมเสริมกรณีที่ผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ดังนั้น ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรมีการประเมินผลการเรียนรายบุคคลและจัดให้มีการซ่อมเสริมกรณีที่ผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินเพื่อเป็นหลักฐานข้อมูลผู้สอนใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนของตนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดด้วย

1.4 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีการรวบรวม เผยแพร่ และพัฒนาผลการวิจัยเพื่อการเรียนรู้ รวมทั้งสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ดังนั้น ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรมีการรวบรวม เผยแพร่ และพัฒนาผลการวิจัยเพื่อการเรียนรู้

รวมทั้งสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี มีการพัฒนาครูและนักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นสำคัญ

1.5 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรมีจัดให้มีการประเมินการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน และวิเคราะห์ถึงความจำเป็นในการใช้ เพื่อเลือกใช้สื่อ การเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีความเหมาะสม หลากหลาย สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของ สาระการเรียนรู้และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

1.6 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ จัดให้มีการนำผู้เรียนไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ภายนอก ดังนั้น ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรมีจัดให้มีการนำผู้เรียนไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ภายนอก มีการจัดแหล่ง เรียนรู้ภายในศูนย์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยเฉพาะห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญยิ่ง เพราะจะเป็นแหล่งที่รวบรวมองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนโดยตรง และยังส่งเสริมให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

1.7 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการนิเทศการศึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ จัดระบบการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอน ดังนั้น ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรมีจัดให้มีการจัดระบบการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอน เพื่อทราบถึงระบบงานวิชาการ และการเรียนการสอนของผู้สอน และเป็นข้อมูลสารสนเทศในการปรับปรุงงานด้านวิชาการต่อไป

1.8 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการแนะแนวการศึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีการจัดระบบงานข้อมูลสารสนเทศ การแนะแนวและการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนั้น ผู้บริหาร ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรมีส่งเสริมให้มีการแนะแนวการศึกษา และการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศระบบช่วยเหลือดูแลนักเรียน การเยี่ยมบ้านของนักเรียน มีการจัด ระบบ งานข้อมูลสารสนเทศ การแนะแนวและการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และดูแล กำกับ นิเทศ คิดตาม สนับสนุนการดำเนินงานแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ

1.9 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีการจัดทำแผนสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา มีการดำเนินการตามแผนพัฒนาสถานศึกษาในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ดังนั้น ผู้บริหารศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรมีจัดทำแผนสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพ

การศึกษา จัดทำแผนปฏิบัติการของโรงเรียนเพื่อวางแผนการดำเนินการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผล นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก รวมทั้งให้ศูนย์ฯจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี โดยระบุความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของศูนย์ฯ

1.10 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรจัดให้มีการประชุม อบรมแก่ผู้ปกครอง ชุมชนในด้านความรู้เกี่ยวกับวิชาการ และความสำคัญของการจัดการศึกษา และความเอาใจใส่ในการศึกษาทำความเข้าใจชุมชน ทำชุมชนให้เป็นประโยชน์ในการให้การศึกษาและสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และสามารถใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาได้อีกด้วย

1.11 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ให้บริการด้านวิชาการที่สามารถเชื่อมโยงหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับแหล่งวิชาการ ดังนั้น ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรให้บริการด้านวิชาการที่สามารถเชื่อมโยงหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับแหล่งวิชาการ มีการประชุมชี้แจงนักศึกษา มีการปฏิบัติงานร่วมกับชุมชนร่วมกิจกรรมกับสถาบันการศึกษาอื่น

1.12 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคลากร ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันการศึกษาอื่น ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สืบรวจความต้องการสนับสนุนงานวิชาการของบุคลากร ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรมีการสำรวจความต้องการสนับสนุนงานวิชาการของบุคลากร ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา เพื่อให้ทราบถึงแนวทางในการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคลากร ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจต่อบุคลากร ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ และศูนย์การศึกษาในจังหวัดอื่น ๆ ทั่วประเทศ

2.2 ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบกับตัวแปรมากขึ้น เช่น วุฒิกการศึกษา ตำแหน่ง
ขนาดของโรงเรียน เพราะจะทำให้มีผลงานวิจัยที่ชัดเจนและได้แนวทางการพัฒนาตรงกับสภาพ
จริง

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
จังหวัดบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- _____ . (2546 ก). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____ . (2546 ข). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ : พรินทวานกราฟฟิค.
- _____ . (2551). *พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.
- _____ . (2552 ข). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ฉลาด จันทรสมบัติ. (2553). "การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น". *วารสารการบริหารและพัฒนา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 2(1) : 178 - 182
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2551). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : บุคพอยท์.
- ชญญา พงษ์ชัย ธีรนาฏ ฌ สุนทร และภัทรพล มหาจันทร์. (2554). *ปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น
- ชำนาญ ท้วมพงษ์. (2550). *ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกิ่งอำเภอนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทิมาพร ดิษฐเนตร. (2556). *การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 1*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้นฉบับปรับปรุงใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน์.
- บุชา ศรีสร้อย. (2551). สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา. สกลนคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2542). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2548). การนิเทศการสอน. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
_____. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พนม ฉิมพลีพันธุ์. (2557). สภาพการบริหารงานของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- พนัส ด้วงเอก. (2555). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- มงคลทิพย์ ใจอินผล. (2554). การดำเนินงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอจอมจอย จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มนตรี แย้มกสิกร. (2551). "เกณฑ์ประสิทธิภาพในการวิจัยและพัฒนาสื่อการสอน : ความแตกต่าง 90/90 Standard และ E_1 / E_2 ". วารสารศึกษาศาสตร์. 19(1) : 1-2.
- มยุรี สมใจ. (2551). การบริหารงานวิชาการสู่เกณฑ์มาตรฐานของชาติ กลุ่มโรงเรียนปง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รัตนา กาญจนพันธุ์. (2556). การบริหารสถานศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : บริษัทมิตรภาพการพิมพ์และสตีวดีโอ จำกัด.
- วิศนี ศิลตระกูล. (2545). การเรียน การสอน การฝึกอบรม และการพัฒนาสื่อการศึกษานอกระบบ. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช. วีระ สุกัญญา และคณะ
- ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอประโคนชัย. (2554). รายงานผลการปฏิบัติงาน ประจำปีงบประมาณ 2554. เอกสารอัดสำเนา.

- สนามจิตร สุคนธ์ทรัพย์. (2550). “องค์กรแห่งการเรียนรู้” สารานุกรมวิชาชีพครูเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี.
กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 439 - 446
- สมพิศ ให้งาม. (2555). การบริหารสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : บริษัทมิตรภาพการพิมพ์และสื่อดิจิทัล จำกัด.
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : บุคพอยท์.
- สำนักงานการศึกษา. (2550). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : สำนักงานการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ.
กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____ . (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : คุรุสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). แนวทางการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน. (2549 - 2551). แผนยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต. กรุงเทพฯ : รังสีการพิมพ์.
- _____ . (2550). ก. ทิศทางการจัดการศึกษา กศน.ยุคใหม่. นครสวรรค์ : ริมปิงการพิมพ์.
- สำนักงานประกันคุณภาพการศึกษา. (2553). ร่างแผนกลยุทธ์การบริการวิชาการและวิชาชีพ แก่สังคม ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2553 - 2556). มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2555). แผนพัฒนาการศึกษาของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555-2559. สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กลุ่มยุทธศาสตร์และแผนสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- _____ . (2558, 10 มกราคม). คำสั่งสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่ 34 / 2558 เรื่องบรรจุพนักงานราชการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. กรุงเทพฯ : คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2551). ตัวอย่างต่อไปของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. กรุงเทพฯ : ชุมพร พรินท์ แอนด์ ดีไซน์.

- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2552). **หลักสูตรการศึกษา
นอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- _____ . (2553 ก). **แนวทางการพัฒนาหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. นนทบุรี : ไทยพับลิก เอ็ดดูเคชัน.
- _____ . (2555). **นโยบายและ จุดเน้นการดำเนินงาน สำนักงานการศึกษานอกระบบประจำปี
งบประมาณ 2555**. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552). **แนวทางการตรวจสอบองค์ประกอบหลักสูตร
สถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ
: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____ . (2553 ก). **แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่ง
ประเทศไทย จำกัด.
- _____ . (2553 ข). **แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
จำกัด.
- สุพรรณิภา สีสอาด. (2554). **การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน
ระดับอนุบาลศึกษาในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ
เจ้าพระยา.
- สุมาลี สังข์ศรี. (2550). **“แหล่งการเรียนรู้” สารานุกรมวิชาชีพครูเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี**. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
เลขาธิการคุรุสภา (2550), 431 - 438.
- สุมิตร คุณากร. (2548). **หลักสูตรและการสอน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- อุดม เขยทิววงศ์. (2551). **การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551**.
กรุงเทพฯ : แสงดาว.
- อรพรรณ พรสีมา. (2546). **รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน : ตัวอย่างประสบการณ์ที่
คัดสรรโรงเรียนในโครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน**.
กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี ที ซี คอมมิวนิเคชัน.

Bobbett, G.C. and French, R.L. (1992, November). **Evaluating Climate in Nine "Good" High Schools in Tennessee, Kentucky and North Carolina.**

Good, C.V. (1973). **Dictionary of Education.** New York : McGraw-Hill Book Company.

Goodhart, W.H. (1991, January). "The Instrumental and Expressive Characteristics of Public Secondary Schools and Effectiveness". **Dissertation Abstracts Internationnal.** 51(8) : 2214-A.

Minudin, O.B. (1987, January). "The Role of Secondary School Principal as Perceived by Secondary School Principal in Sabah Malaysia". **Dissertation Abstracts International.** 47 : 2403 - A.

UNESCO. (1992). **Education in Asia and the Pacific : Reviews Reports and Notes.** New York : Haroer Collins.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย

หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

ที่ ศธ.๐๕๔๕.๑๑/ว๙๑๔

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจรัส อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณภุณิชาภัค มนัสธนกิจ

ด้วย นางสาวกัญญ์วรา เสขะกุล นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี ดร.เผ่าพงษ์พัฒน์ บุญกะนันท์ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำ การวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ.๐๕๔๕.๑๑/ว๙๑๔

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณกฤตกร เสขะกุล

ด้วย นางสาวกัญญ์วรา เสขะกุล นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี ดร.เผ่าพงษ์พัฒน์ บุญกะนันท์ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำ การวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ.๐๕๔๕.๑๑/วศ๑๔

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณณัฐภัทร ปองนาน

ด้วย นางสาวกัญญ์วรา เสขะกุล นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี ดร.เผ่าพงษ์พัฒน์ บุญกะนันท์ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำ การวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ.๐๕๔๕.๑๑/วศ๒๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๕ มกราคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสุรินทร์

ด้วย นางสาวกัญญ์วรา เสขะกุล นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี ดร.เผ่าพงษ์พัฒน์ บุญกะนันท์ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการนี้นักศึกษามีความประสงค์ในการทดลองใช้เครื่องมือ ในการวิจัยที่จะใช้กลุ่มตัวอย่างจริงเพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นางสาวกัญญ์วรา เสขะกุล ใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างสำหรับกำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ.๐๕๔๕.๑๑/๙๓๓

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๐ มกราคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์

ด้วย นางสาวกัญญ์วรา เสขะกุล นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี ดร.เผ่าพงษ์พัฒน์ บุญกะนันท์ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยการนี้ นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่านด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

สภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ เป็นแบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่องสภาพการบริหารงาน
วิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์
2. แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งหมด 2 ตอน คือ
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของ
ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์
3. กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามสภาพความเป็นจริง
4. การวิจัยครั้งนี้ไม่มีวัตถุประสงค์ที่จะประเมินการปฏิบัติงานของบุคคลหรือหน่วยงาน
ใด การตอบแบบสอบถามของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของศูนย์
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษา
อย่างสูงสุด

ขอขอบพระคุณอย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้เป็นอย่างดียิ่ง

นางสาวกัญญ์วรา เสงะกุล

นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน ( ) หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ
  - ( ) ชาย
  - ( ) หญิง
2. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน
  - ( ) ต่ำกว่า 5 ปี
  - ( ) 5 - 10 ปี
  - ( ) มากกว่า 10 ปีขึ้นไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย / ลงในช่องใดช่องหนึ่ง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านที่มี ต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์

ซึ่งแบ่งระดับการปฏิบัติไว้ 5 ระดับ ดังต่อไปนี้

คะแนน 5 หมายถึง มีการปฏิบัติมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง มีการปฏิบัติมาก

คะแนน 3 หมายถึง มีการปฏิบัติปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อย

คะแนน 1 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อ	สภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
0	ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง และสภาพปัญหาความต้องการของชุมชน		/			
00	จัดทำโครงสร้างหลักสูตร และสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์			/		

คำอธิบาย

จากตัวอย่างข้อที่ 0 ผู้ตอบกาเครื่องหมาย / ในช่องระดับการปฏิบัติ 4 แสดงว่า สภาพการบริหารงานวิชาการ ในการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง และสภาพปัญหาความต้องการของชุมชนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

จากตัวอย่างข้อที่ 00 ผู้ตอบกาเครื่องหมาย / ในช่องระดับการปฏิบัติ 3 แสดงว่าสภาพการบริหารงานวิชาการ ในจัดทำโครงสร้างหลักสูตร และสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อ	สภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ด้านการพัฒนาหลักสูตร						
1	ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง และสภาพปัญหาความต้องการของชุมชน					
2	จัดทำโครงสร้างหลักสูตร และสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์					
3	นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน					
4	นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตร					
5	มีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหลักสูตรเดิมให้ได้ผลดียิ่งขึ้น					
ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้						
6	มีการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน					
7	มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง					
8	มีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ					
9	ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์					
10	มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้					
ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน						
11	มีการกำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาตามหลักสูตรสถานศึกษา					
12	มีการวัดผล ประเมินผล เทียบโอนประสบการณ์ ผลการเรียน และอนุมัติผลการเรียน					
13	มีการประเมินผลการเรียนรายบุคคลและจัดให้มีการซ่อมเสริมกรณีที่ผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน					
14	มีการพัฒนาเครื่องมือในการวัดและประเมินผล					
15	มีการจัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนเพื่อใช้ในการอ้างอิงตรวจสอบและใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน					

ข้อ	สภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ด้านการวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษา						
16	ศึกษาวิเคราะห์ วิจัย พัฒนาคุณภาพงานวิชาการของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย					
17	มีการนำนโยบายและแนวทางการใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการทำงานของครูและนักเรียน					
18	มีการพัฒนาครูและนักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูป การการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นสำคัญ					
19	มีการรวบรวม เผยแพร่ และพัฒนาผลการวิจัยเพื่อการเรียนรู้ รวมทั้งสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้					
20	เผยแพร่ผลงานวิจัยกับสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					
ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา						
21	ศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยี เพื่อการเรียนการสอน					
22	ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน					
23	จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการเรียนการสอน					
24	ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่น					
25	ประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา					
ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้						
26	สำรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกศูนย์การศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย					
27	จัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้					
28	มีการพัฒนาห้องสมุดชุมชน หรือห้องสมุดเคลื่อนที่ ห้องคอมพิวเตอร์อินเทอร์เน็ต ศูนย์วิชาการ และสวนสุขภาพ					
29	จัดแหล่งเรียนรู้ภายในศูนย์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้					
30	จัดให้มีการนำผู้เรียนไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ภายนอก					

ข้อ	สภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ด้านการนิเทศการศึกษา						
31	จัดระบบการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอน					
32	ดำเนินการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอน ในรูปแบบที่หลากหลาย					
33	ประเมินผลการจัดระบบและกระบวนการนิเทศ					
34	มีการสร้างความตระหนักให้แก่ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจ กระบวนการนิเทศภายใน					
35	มีการทำงานร่วมกัน โดยใช้เหตุผลในการนิเทศเป็น การพัฒนาปรับปรุงวิธีการปรับปรุงวิธีการทำงานของแต่ละ บุคคลให้มีคุณภาพ					
ด้านการแนะแนวการศึกษา						
36	มีการจัดระบบงานข้อมูลสารสนเทศ การแนะแนว และการดูแลช่วยเหลือนักเรียน					
37	มีการสร้างความตระหนักให้ครูทุกคนเห็นคุณค่าของ การแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียน					
38	ส่งเสริมและพัฒนาให้ครูได้รับความรู้เพิ่มเติมในเรื่องจิตวิทยา การแนะแนว และการดูแลช่วยเหลือนักเรียน					
39	ดูแล กำกับ นิเทศ ติดตามและสนับสนุนการดำเนินงาน แนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ					
40	ส่งเสริมความร่วมมือและความเข้าใจอันดีระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อให้สามารถบูรณาการ ในการจัดการเรียนรู้และเชื่อมโยงสู่การดำรงชีวิตประจำวัน					
ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา						
41	มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้ สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ มาตรฐานการศึกษา ขั้นพื้นฐาน มาตรฐานสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย และความต้องการของชุมชน					

ข้อ	สภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา						
42	จัดระบบบริหารและสารสนเทศ โดยจัดโครงสร้าง การบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนางานและการสร้างระบบประกัน คุณภาพภายใน					
43	มีการจัดทำแผนสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษามี การดำเนินการตามแผนพัฒนาสถานศึกษาในการดำเนิน โครงการ/กิจกรรม					
44	มีการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตาม มาตรฐานที่กำหนดเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก					
45	จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี(SAR) และสรุป รายงานประจำปี เผยแพร่ต่อสาธารณชน					
ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน						
46	สำรวจความต้องการความรู้ทางวิชาการของชุมชน					
47	จัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับบุคคล ครอบครั้ว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันอื่น					
48	ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยการจัดกระบวนการ เรียนรู้ภายในชุมชน					
49	ส่งเสริมให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหา ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและ วิทยาการต่าง ๆ					
50	พัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ระหว่างชุมชน					
ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น						
51	มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากร ภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของ นักเรียนทุกด้าน					

ข้อ	สภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น						
52	เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน					
53	ให้บริการด้านวิชาการที่สามารถเชื่อมโยงหรือแลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสารกับแหล่งวิชาการ					
54	จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการสร้าง ความสัมพันธ์อันดีกับศิษย์เก่า					
55	มีการประชุมชี้แจงนักศึกษา มีการปฏิบัติงานร่วมกับชุมชน และร่วมกิจกรรมกับสถาบันการศึกษาอื่น					
ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคลากร ครอบครั องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา						
56	สำรวจความต้องการสนับสนุนงานวิชาการของบุคลากร ครอบครั องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา					
57	ส่งเสริมการพัฒนาวิชาการในการจัดการศึกษาของบุคลากร ครอบครั องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา					
58	ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของ บุคลากร ครอบครั องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษา					
59	มีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจต่อบุคลากร ครอบครั องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ					
60	มีการศึกษาและวิเคราะห์ จัดทำ ตรวจสอบ และประเมินผล ระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้ผู้ที่ เกี่ยวข้องรับรู้และถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน					

ขอขอบคุณอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ก

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buriram Rajabhat University

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงาน
 วิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษา
 นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	การแปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	1	1	1	3	1	ใช้ได้
2	1	1	1	3	1	ใช้ได้
3	1	1	1	3	1	ใช้ได้
4	1	1	1	3	1	ใช้ได้
5	1	1	1	3	1	ใช้ได้
6	1	1	1	3	1	ใช้ได้
7	1	1	1	3	1	ใช้ได้
8	1	1	1	3	1	ใช้ได้
9	1	1	1	3	1	ใช้ได้
10	1	1	1	3	1	ใช้ได้
11	1	1	1	3	1	ใช้ได้
12	0	1	1	2	0.67	ใช้ได้
13	1	1	1	3	1	ใช้ได้
14	1	1	1	3	1	ใช้ได้
15	1	1	1	3	1	ใช้ได้
16	1	1	1	3	1	ใช้ได้
17	1	1	1	3	1	ใช้ได้
18	0	1	1	2	0.67	ใช้ได้
19	1	1	1	3	1	ใช้ได้
20	1	1	1	3	1	ใช้ได้
21	0	1	1	2	0.67	ใช้ได้
22	1	1	1	3	1	ใช้ได้
23	1	1	1	3	1	ใช้ได้

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	การแปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
24	1	1	1	3	1	ใช้ได้
25	1	1	1	3	1	ใช้ได้
26	1	1	1	3	1	ใช้ได้
27	1	1	1	3	1	ใช้ได้
28	1	1	1	3	1	ใช้ได้
29	1	1	1	3	1	ใช้ได้
30	1	1	1	3	1	ใช้ได้
31	1	1	1	3	1	ใช้ได้
32	1	1	1	3	1	ใช้ได้
33	1	1	1	3	1	ใช้ได้
34	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
35	1	1	1	3	1	ใช้ได้
36	1	1	1	3	1	ใช้ได้
37	1	1	1	3	1	ใช้ได้
38	1	1	1	3	1	ใช้ได้
39	1	1	1	3	1	ใช้ได้
40	1	1	1	3	1	ใช้ได้
41	1	1	1	1	1	ใช้ได้
42	1	1	1	1	1	ใช้ได้
43	1	1	1	1	1	ใช้ได้
44	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
45	1	1	1	1	1	ใช้ได้
46	1	1	1	1	1	ใช้ได้
47	1	1	1	1	1	ใช้ได้
48	1	1	1	1	1	ใช้ได้
49	0	1	1	2	0.67	ใช้ได้
50	1	1	1	1	1	ใช้ได้

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	การแปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
51	1	1	1	3	1	ใช้ได้
52	1	1	1	3	1	ใช้ได้
53	1	1	1	3	1	ใช้ได้
54	1	1	1	3	1	ใช้ได้
55	1	1	1	3	1	ใช้ได้
56	1	1	1	3	1	ใช้ได้
57	1	1	1	3	1	ใช้ได้
57	1	1	1	3	1	ใช้ได้
59	1	1	1	3	1	ใช้ได้
60	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม

ข้อที่	t - test for Equality of Mean	
	t	Sig. (2 - tailed)
A1	2.462	.022
A2	2.432	.022
A3	2.756	.008
A4	2.827	.007
A5	2.715	.008
B6	2.479	.022
B7	2.226	.035
B8	3.168	.003
B9	2.168	.039
B10	2.579	.015
C11	3.912	.000
C12	2.592	.015
C13	3.650	.001
C14	2.841	.007
C15	2.432	.022
D16	2.854	.007
D17	2.936	.006
D18	3.548	.001
D19	4.291	.000
D20	2.993	.006
E21	2.241	.035
E22	4.291	.000

ข้อที่	t – test for Equality of Mean	
	t	Sig. (2 – tailed)
E23	2.987	.006
E24	2.851	.007
E25	2.928	.006
F26	2.214	.036
F27	2.432	.022
F28	2.241	.035
F29	4.291	.000
F30	2.827	.007
G31	3.355	.002
G32	3.630	.001
G33	3.477	.003
G34	3.868	.001
G35	3.276	.004
H36	2.524	.018
H37	2.429	.025
H38	3.079	.005
H39	2.570	.019
H40	2.898	.009
I41	2.112	.044
I42	2.075	.047
I43	2.121	.045
I44	2.216	.047
I45	3.576	.004
J46	2.530	.017
J47	2.469	.034

ข้อที่	t – test for Equality of Mean	
	t	Sig. (2 – tailed)
J48	2.530	.017
J49	2.354	.030
J50	3.978	.001
K51	3.331	.005
K52	3.037	.008
K53	2.592	.015
K54	2.432	.022
K55	2.931	.006
L56	2.704	.008
L57	2.592	.001
L58	2.432	.022
L59	2.854	.007
L60	2.965	.006

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item – total Statistics

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 60

Alpha = .897

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buriram Rajabhat University

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวกัญญ์วรา เสงฆะกุล
วันเดือนปีเกิด	วันพฤหัสบดีที่ 27 เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2528
สถานที่เกิด	อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ 31140
ที่อยู่ปัจจุบัน	2 หมู่ 2 ตำบลประโคนชัย อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ 31140
ตำแหน่ง	ครู กศน.ตำบล
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2540 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอานวยกิจ (ราษฎร์วิทยาการฯ) ตำบลประโคนชัย อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2546 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประโคนชัยพิทยาคม ตำบลประโคนชัย อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2549 ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู (ป.วค.) ห้องเรียนวัดพระพุทธรบาทเขากระโดง จังหวัดบุรีรัมย์ วิทยาเขตสุรินทร์ (หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2551 วิทยาศาสตร์บัณฑิต (วท.บ.) สาขาวิชา การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2559 ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชา การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์